

NOVA & VETERA

ČÍSLO DESÁTÉ. — V ČERVENCI LÉTA PÁNĚ 1914.

OBSAH:

THEODORET, BISKUP CYRENSKÝ: ŽIVOT SV. SIMEONA SLOUPO-
STOJCE. — FRANCIS JAMMES: KOSTEL ODĚNÝ LISTÍM. — MARCEL
SCHWOB: ROBERT LOUIS STEVENSON. — RACHILDE: VĚCNÁ
ŠKODA KOSTELŮ VE FRANCH. / „ZOUFALEC“ OD LEONA BLOY. —
A. L. STRÍŽ: ROZHLEDY ZE ZTRACENÉ VARTY. — DVĚ BAREVNÉ
REPRODUKCE KROJŮ STŘEDOVĚKÝCH ZE SBÍRKY RAPH. JACQUE-
MINA „ICONOGRAPHIE DU COSTUME“. — SEDM LISTŮ PRAMENŮ.

ŽIVOT

BLAŽENÉHO SLUŽEBNÍKA BOŽÍHO

SIMEONA STYLITY

NAPSAL THEODORET, BISKUP CYRENSKÝ,
V KAPITOLE XXVI. SVÉ KNIHY „FILOTHEOS“.
DO LATINY PŘELOŽIL ALBERICH LONGUS.

SIMEON, muž slavný a největší okrsku zemského div, znám jest sice všem, i říše římské poddaní, i Peršané, Médové, Ethiopové ho znají, ba i ke kočovným Skytům pověst o jeho činech zalétla. Já však, ačkoliv na svědectví jeho činů téměř všech lidí bych mohl povolati, přece vypravovati o nich se obávám, aby jsouce nad lidskou přirozenost a všechny meze víry překračující, nezdály se potomstvu bajkami a všelike pravdy zcela vzdáleny. Lidé totiž to, co o jiných se praví, dle své přirozenosti měřívají; a co kdo shledává pro sebe snadno vykonati, to s klidnou myslí přijímá, co nad to, jakožto výmysl za lež považuje. Leč poněvadž tak tomu bývá

toliko u těch, kteří u věcech božských jsou nezkušeni, ale přece nemálo jest lidí zkušěných a zbožných, kteří milostí Ducha svatého jsou vedeni a kterým tudíž ani na mysl nepřijde nevěřiti, nýbrž naopak největší víru tomu přikloní, směle a čile přeběhnu jeho činy, odtud začínaje, odkudž tento muž svatý byl povolán.

Mezi končinami našimi a kilickými leží město, jež tam nazývají Sisan. Odtud byl Simeon rodem. Nejprve rodiče dali mu pásti stáda, pročez možno jej i v tomto srovnati s velikými muži: s patriarchou totiž Jakobem, Josefem, mužem opatrným, Mojžíšem zákonodárcem, Davidem králem a prorokem a všemi posléze nejsvětějšími oné třídy muži. Když pak pro veliké závěje sněhu bylo ovcí nechati ve stájích, nabyv poněkud volného času, do svatého chrámu s rodiči, jak sám mi vyprávěl, se vydal. A když tam uslyšel hlas evangelický, blaženými prohlašující ty, kteří pláčí a lkají, a bídnyými ty, kteří se smějí, a šťastnými nazývající ty, kteří čistou duši mají, ptal se kohosi vedle stojícího, za jakou cenu může člověk to vše si získati. On rozumně odpověděl: „Sleduje-li kdo život mnišský a nejvyšší filosofii“. Přijav tedy símě slova Božího a v nejhlubším nitru srdce svého je

uloživ, do blízkého chrámu svatých mučovníků se odebral, kdež prostřev se na zemi, prosil toho, jenž chce, aby všichni byli spaseni, by mu pravou cestu svatosti ukázal. A když tam s touto úmluvou dlouho prodléval, přemožen byl spánkem; a brzy přišlo prý naň jakési vidění, v němž se mu zdálo, jako by nějaké základy kopal.

„A když jsem kopal“, pravil, „slyším hlas někoho vedle mne stojícího, jenž praví, že hlouběji dlužno kopati. Já rozkazů jeho poslouchaje, horlivě pracuji; a dokonav posléze dílo, jak se mi zdálo, sbíral jsem se k odpočinku; než on znovu mně praví, že ještě dlužno kopati. A tak po třikrát nebo po čtyřikrát přikázav, „Dosti“, pravil, „nyní pak chceš-li stavbu zbudovati, neúnavně jest ti pracovati, neboť bez vytrvalé práce nic se nevykoná.“ Že zajisté věštba tato pravá byla, z věci samé se ukazuje, neboť co potom konal, všecku přirozenost přesahuje. Vstav totiž odtud, nemeškaje odebral se do blízkého shromáždění mnichův, kdež dvě léta pobyv a nejvyšší ctnosti u nich dospěv, do Teledy odešel, kdež velicí a božští mužové Ammianus a Eusebius školu byli založili. Ale nikoliv do té blažený Simeon, nýbrž do jiné, která z té vznikla, se uchýlil. Školu tu zřídili žáci Eu-

sebiovi Eusebonas a Abibio, kteří mravy i životem se shodují a jednu duši ve dvou tělech chovají, mnoho získali následovníků. A když nikoli bez největší slávy z tohoto života se odebrali, Heliodor, muž zajisté výborný, vůdcem stáda tohoto byl zvolen; jenž šedesát pět let byv na živu, šedesát dvě léta prožil v tom klášteře; neboť ve třech letech od svého narození, ničeho z věcí, jež v životě se dějí, neznalý, sám sebe uzavřel. Říkával pak, že prasat nebo kohoutů nebo něčeho takového jaktěživ neviděl. Toho já častěji jsem vídal a jeho mravů prostotě a bezúhonnosti ducha se podívoval.

K tomu tedy se odebrav velikomyslný tento atlet svatosti, deset let u něho prodlel; a maje tam osmdesát druhů, všechny překonal. Neboť ač jiní vždy po dvou dnech jedli, on věru celý týden zůstával lačen, a to proti přání představených kláštera, jižto říkali, že to všecku míru přesahuje. Slyšel jsem mnohokrát, vůdce onoho sboru, jak vyprávěl o něm, že nejdrsnějším provazem, spleteným z listí palmového, na nahých bedrách se opasoval a tak stahoval, že celá ta sevřená část těla byla prodřena a ustavičně krev z ran se řinula. Když ji kdosi uzřel, ptal se, odkud ta krev; a když neodpovídal, ruce mocí při-

loživ, ohledal příčinu; a když se toho i představený dověděl, hádkami i prosbami z bezcitnosti jej obviňuje, zmohl sice, aby pouta ona odložil; leč aby něčeho na zhojení ran užil, k tomu jej nemohl přiměti. Protož vidouce, že tyto a jiné takové věci na sobě páše, kázali mu, by z jejich školy odešel; obávaliť se, aby tělesně slabším, nápodobiti ho v tom chtějícím, nebyl příčinou něčeho zlého. On dlouho po horských pustinách bloudiv, našel jakousi jámu nepřiliš hlubokou a bez vody; do té sám sebe uvrhnuv, Bohu žalmy pěl. Za pět dní vůdcům onoho stáde se sželelo, že ho propustili, i poslali dva bratry s rozkazem, aby jej vyhledali a přivedli. Oni celou horu schodivše, přišli na jakési pastýře a pověděvše jim znamení, tázali se po něm, a když pastýři ukázali jim jámu, ihned s velikým křikem přinášejí provaz a jej ne bez veliké námahy odtud vytahují; neníť ani odtud vyléztí ani tam sestoupiti zhola snadno.

Přiveden byv tedy a nedlouho u nich pobyv, do městečka Telanisu se ubírá, jež leželo níže pod temenem hory, kdež nyní leží. Tam velmi úzký domeček naleznuv, celá tři léta v něm zavřen setrval; a jmění ctností vždy rozmnožovati usiluje, dle vzoru bož-

ských mužův Mojžíše a Eliáše čtyřicet dní se postiti si ustanovil. Proto prosil Bassa, jenž byl tehdy vrchním nad kněžími těch míst a mnohá místa obcházel, aby ničeho v domku nenecháváje, i dvěře kamením stavebním zazdil. On však namítaje nesnáz toho, hrozil se takového úmyslu a připomínal, že násilnou smrt sobě připravovati není ctností, nýbrž neřestí, a to první a největší. Muž Boží přijav to, praví: „Nech tu, otče, deset chlebův a džbán vody, a pocítím-li tělo potřebným potravy, vezmu si“. „Dobrá“, vece onen. A nechav tam chleba a vody, dvěře zatarasil, jak byl kázal. Za čtyřicet dní Bassus vrátiv se a rozbořiv dveře, vkročí a počet chlebův a džbán vody zrovna tak, jak byl zůstavil, našel, jeho pak nedýchajícího a němého a nehybného. I vzav houbu, nejprve navlhčil mu rty, a po té symboly božských tajemství na něm učinil, jimiž on občerstven vstal a trochu pokrmu požil. Bassus divě se tomu, k svému stádcí se vrátil a o velikém tom zázraku svým vyprávěl, jichž měl přes dvě stě. Vedl pak tyto svoje tak, aby ani dobytka ani mlýnů neměli ani aby peněz přinešených nepřijímali, ani aby z vrat klášterních k zjednání věcí potřebných neb na návštěvu přátel nevycházel, ale uvnitř zů-

stávali a jen to, co milostí Ducha Svatého bylo by jim posláno, přijímali. A tyto zákony až do této doby jeho následovníci zachovávají; a ač jich počet již vzrostl, nikterak jich neruší.

Nyní vracím se k velikému Simeonovi. Od oné doby až do této dvacet osm let uplynulo, z nichž v každém čtyřicet dní prožil lačen. Než čas i slabota dobrou část námah zmenšily. Neboť v prvních dobách stoje zpíval žalmy, později, když tělo posty zmořené státi už nemohlo, sedě slavil božskou službu; posléze, když jeho síla tělesná byla úplně strávena a vysušena, na zemi polo mrtev ležel. Býváje pak na sloupě, nechtěl odtud sestupovati, ale aby mohl státi, jinou pomoc si sesnoval. Přivázav k sloupu trám, připoutal se k němu provazy a tak čtyřicet dní zůstával; posléze milostí Ducha Svatého posilován, ani přispění trámu nepotřeboval, ale o svoje síly se opíraje, čtyřicet dní lačen stával.

Tři léta tedy, jak jsem pravil, v domečku tom prodlev, posléze na vyhlášený ten vrchol vystoupil a tam ohradu jakousi sobě vystavěv a připraviv si železný řetěz zděli dvacet loket, jeden konec jeho k jakémusi velikánskému kameni přikoval, druhý pak k pravé noze tak si přivázal, aby ani chtěje nemohl

se z okruhu toho vzdáliti, ale v něm zůstává, nebe a co nad nebem jest ustavičně doháněn byl rozjímati. Železné zajisté okovy nemohly myslí samé zabraňovati, aby služby sobě uložené nekonala. Když však Meletius, tehdy správce kraje antiochijského, muž věru velikou moudrostí obdařený, řekl, že zbytečno jest to železo — poněvadž rozumná pouta myslí i tělo nejlépe ovládnou — poslechnuv jeho nabádání, kázal zavolati kováře a okovy ty povoliti. A poněvadž měl jakousi kůži chlupatou přivázanu na holeni, aby tuhé železo mu holeně nerozežralo, při rozvázání okovů i kůži tu bylo třeba roztrhnouti a odhoditi. Když pak pověst jeho po krajinách těch se šířila, všichni se všech stran se k němu hrnuli, nejen z blízka, ale i z velikých dálek, a jedni neduživá těla přinášeli, jiní chorým o zdraví žádali, jiní zase o otcovství prosili, a dobrodiní, kterého od přírody získati nemohli, věřili, že jeho prosbami mohou dosíci. A věci těch zajisté dosahující, domů brzy čile se vraceli, kdež přijaté ovoce ukazující, ještě větší zástupy k muži svatému pudili. Pročež moře lidí odevšad přicházejících u něho bývá viděti. A netoliko našinci, ale i Ismaelitě a Peršané a jich sousedé Armeni a Hiberové a Homerité

i vnitřnější národové se sbíhají. Též mnozí z těch, kteří na nejzazším západě sídlí, totiž Španělé, Britané a prostřední mezi nimi Gallové, neboť o Itálii mluvití zbytečno by bylo. Jestliť prý muž tento tak u Římanů vyhlášen, že v síních před každou dílnou bývají jeho sošky, neboť věří, že v nich jest jejich stráž a ochrana.

Když pak nesčetné to množství lidí k němu se hrnulo a každý se ho dotknouti a požehnání dostati usiloval, aby marné té cti a ustavičnému obtěžování unikl, na onom sloupi státi se rozhodl. Sloup ten měřil nejprve šest, potom dvanáct, pak dvacet až nyní třicet šest loket. Ale nestalo se to po mém soudu bez božské prozřetelnosti. Pročež těch, kteří lidské činy rádi zlehčují, prosím, aby jazyk krotili a ustali zlořečiti a raději si všimli, že často Pán, aby liknavé k ctnosti roznítíl, takové zvláštnosti vymýšlí. Neboť i Isaiáši kázal, aby nah, a Jeremiáši, aby pasem na bedrách opásán nevěřícím věstil, a někdy i veřeje dřevěné a železné kázal na šíji si vložiti. Oseáši určil, aby za manželku pojal nevěstku a ji zlou a cizoložnou miloval. Ezechielovi zase poručil, by na pravém boku čtyřicet dní, na levém sto padesát dní ležel a opět aby zeď žalární protloukl a prchl, a když byl

prchl, aby se vrátil a sám sebe vydal v otroctví, a znovu aby meč brousil a nabroušeným hlavu si oholil a vlasy na čtyři díly rozdělil a posekal. A abych všeho neprocházel, toto zajisté všecko na povel Tvůrce všech věcí se stalo, aby ty, kteří ani zákonů ne dbali ani proroků slyšeti nechtěli, tímto novým divadlem přiměl, by slov jejich poslouchali. Neboť kdo by se nezhrozil, vida svatého a božského muže, jak kráčí nah? Kdo pak by si nepřál zvěděti toho příčinu? Kdo by nezpytoval, proč prorok trpí manželku nevěstku? Jako tedy všech věcí Pán k obecnému užitku mnohých všecko to kázal vykonati, tak i aby lidi netečné k spáse roznítil a přilákal, toto nového druhu divadlo ukázal, aby lidé novotou jeho přivábění sešli se a odtud slovo Boží slyšeli a spaseni byli. A jako ti, kteří vládu nad lidmi drží, pokaždé za nějakou dobu nové nějaké obrazy na mince razí, lvů totiž nebo hvězd nebo andělů, aby zlato ono novým znakem obražené dražším ukázali, tak i onen všech věcí vládce tento života způsob jako nový obraz předkládaje, všech netoliko věřících, ale i nevěřících jazyky rozněcuje a rozplameňuje, by mu chvály vzdávali.

Že pak to pravda jest, ne slova, ale věc sama dosvědčuje: nekonečný počet Ismaeli-

tův, v temnotách bezbožnosti bloudících, on na sloupě stoje osvítil. Skvělát tato svíce, jako na svícně postavená, jako slunce nějaké na vše světa strany paprsky vysílá. A tak viděti jest, jak Hiberové, Arméni a Peršané k němu se sbíhající bývají křtěni. Ismaelitě pak v davech přicházejí, odříkají se bludu otcův a model, stykem s mužem svatým od věcí oplzlých, pro něž v otroctví model se uvrhli, se odvracejí a zákony ze svatých úst jeho přijímajíce a zvyklostí otcovských se vzdávajíce, božských tajemství požívají.

Těchto věcí já zajisté byl jsem divákem, a jak bezbožnosti otcovské se odříkají a nauku evangelickou schvalují, slyšel jsem a ne bez velikého svého nebezpečení. Neboť když světec poručil, aby ke mně si šli pro kněžské požehnání, to že jim užitek přinese, oni dle barbarského obyčeje útokem se na mne valíce jedni z předu, jiní ze zadu, jiní pak z boku mne tahali, a jedni na druhé vystupující a ruce vzpínající buď za vousy mne škubali nebo roucho se mně trhali, a byli by mne jistě usmrtili, kdyby světec vysokým hlasem nebyl všech ode mne odehnal. Takové ovoce přinášel sloup od mnohých posmíváný a takové světlo božství vléval v myslí barbarův.

Připomenu též, co jindy od takových barbarů se událo. Dvě strany jich byly, z nichž jedna žádala světce, by jejímu vůdci požehnání poslal, druhá pak tomu odpírala a volala, že není potřebí jemu požehnání, poněvadž jest nešlechtník a bezbožník, ale spíše jejich vůdci, muži dobrému a spravedlivému. Dlouho a dlouho se o tom přeli, až na mou domluvu jako by již byli chtěli ustati. Pravil jsem, že oběma požehná. Než v tom oni znovu se pozdvihše volali, že nespravedливо jest, aby druhému uděleno bylo požehnání. Druzí zase o druhém totéž říkali, až světec obojím pohroziv a psů jim vyláv, hádku přetrhl. Toto jsem připojil, abych pravou víru jejich ukázal; nebyliť by v takovém hašteření byli běsnili, kdyby nebyli věřili, že velikou sílu do sebe má světcovo požehnání.

Jindy též úžasný div jsem spatřil. Přistoupiv jeden saracenský tribun prosil, aby komusi z jeho domu pomohl, jehožto údy tělesné cestou se rozkloubily, kterážto nemoc stihla prý ho u Kalliniku, jakési to tvrzi. Muž svatý poručiv jej přednésti káže, aby bezbožnosti předků svých se odřekl. Když slov těch poslechl, na otázku, věří-li v Otce i jednorozeného Syna i Ducha Svatého, praví, že věří. „Věříš-li, praví světec, vstaň“. A když

vstal, kázal mu, by vzal onoho tribuna, muže velmi tělnatého, na ramena, a až do stanu ho zanesl; a on vzav na se břímě, ihned odnesl je, kam mu bylo poručeno. Tímto zázrakem diváci ohromeni, chválili Boha. To pak byl mu přikázal podle Pána, který velel ochrnunému, aby vzal lože své. Nenazývej nikdo tato nápodobení tyranstvím. Pravil Onen: *Kdo věří ve mně, skutky, kteréž já činím, i on činiti bude* (Jan XIV.). A že přislíbení to vyplňuje, viděli jsme. Neboť ačkoliv nikde se nenalézá, že by stín Páně byl učinil nějaký zázrak, stín velikého Petra i smrt zapudil i nemoci odehnal i zlé duchy na útěk obrátil. A není pochyby, že Pán, kterýž skrze sluhy svoje takové zázraky činil tehdy, i nyní skrze božského Simeona bez počtu jich koná.

Leč nebyl jsem jen divákem jeho zázraků, ale i posluchačem jeho věštek. Neboť sucho a onen neplodný rok a po něm hlad a mor o dvě léta napřed ohlásil praviv, že viděl prut, velikými biči lidem hrozící. Jindy též velikou příští ránu červů, které brouky nazývají, označil, ale že mnoho škody nena dělají, neboť téže pravice, od které pohroma vycházela, dobrotivost že bude nám na ochranu. Za třicet dní taková síla se jich ukázala, že jako mračno paprsky sluneční zatemňo-

vali. Plodiny, jež jsou na pící dobytka, do kořínku sežrali; které však jsou na potravu lidem, těch ani se netkli. Též i mně, když jistý boj na mne dorážel, po patnácti dnech pokoj předpověděl, a o pravdivosti toho jsem se přesvědčil. Jiného takového mnoho schválně pro zkrácení pomímám, neboť z toho, co bylo pověděno, milost Ducha Svatého, kterou oplýval, dostatečně a nadbytečně možno poznati.

Sláva jeho též zvláště u krále perského kvetla. Nebo když poslové, ke králi tomu od nás vypravení, o muži tom se zmínili, on velmi vlídně prý se ptal po životě a zázracích jeho. Též choť jeho žádala prý si od něho požehnaného oleje a jako nejvzácnější dar nesla prý si jej domů. Též všichni dvořané královi, jeho pověstí upoutáni, ačkoliv od svých kouzelníků mnoho pomluv proti němu slyšeli, přece na pravdu pilně se vyptávali pravíce, že muž ten více než lidský jest. Ostatní pak množství Peršanů na dvořany královské a kohorty dotírajíce, peníze dávali, aby jim oleje od svatého muže požehnaného vymohli. Též královna ismaelitická jsouc neplodna a toužíc míti dítě, poslala muže důstojenstvím povýšené a skrze ně prosila, aby se stala matkou; a když jí té milosti dopřáno, vzavši králevice spěchá

k božskému starci. Ale poněvadž ženám nebyl přístup dovolen, poslavši k němu dětátko, by mu dal požehnání, tato slova mu vzkázala: „Tot plod tvůj jest; nebo já s mnoha slzami símě tvého požehnání jsem počala, ty pak jsi způsobil, by símě to plodem se stalo, neboť vláhy Boží milosti svými prosbami jsi mu vyžádal“.

Ale jak dlouho usiluji atlantského moře hlubinu měřiti, když to, co denně od něho se děje, všeliký počet přesahuje? A přede všemi dary ducha jeho trpělivost mně nejspíše jeví se hodna podivu; nebo vedne v noci všichni vidí jej státí; v této době totiž dvéře a veliká část zdiva byly strženy, i novému podivnému divadlu všech jest vystaven. Brzy stoje, brzy zase na zemi prostřen Bohu se klaní. Mnozí dole stojící čítají jeho poklony; jednou kdosi z mých počítal jich až do tisíce dvou set čtyřiceti čtyř, až únavou přestal dále počítati. Když pak se sklání, čelo až k nohám přibližuje; poněvadž totiž jen jednou za týden jí, a to skrovně, snadno jeho hřbet se ohne. Od ustavičného stání provalil prý se mu též na noze vřed, z něhož stále mnoho hnisu zdá se vytékati. Ale nic ho od započatého nezastrašuje; nýbrž s nejkliďnějším duchem přijímá, cokoliv se mu ať po vůli nebo

proti vůli přihodí; všecko s nezdolnou trpělivostí přemáhá.

Tento vřed však kdysi přece komusi bezděky se ukázal, a to takto. Přišel z města Rhamene muž znamenitý a k službě Kristově povoláný a vystoupiv na vrchol té hory, pravil: „Pověz mi, pro onu pravdu prosím, kteráž lidské pokolení k sobě obrací, jsi-li člověk nebo bytost netělesná?“ Když přítomným nelíbila se tato otázka, on přikázav všem mlčení, praví: „Proč se mne ptáš?“ „Protože“, odpovídá, „jedním hlasem ode všech slyším o tobě, což věru není lidské, že ani nejíš ani nespíš; a pravda-li to, divím se věru, z čeho jsi živ“. Muž Boží káže mu nejprve žebř přistaviti k sloupu, pak vystoupiti a rukama se přesvědčiti. On pravici k dolní části zíně přiloživ, nejen nohy, ale i trýznivý onen vřed nahmatal a nahmatať jej, ohromen byl jeho velikostí, a uslyšev, že i pokrmu požívá, sestoupil odtud a se mnou se setkav, vše vyprávěl.

O veřejných slavnostech jinou ukázkou trpělivosti podal. Od západu až do východu slunce s rukama k nebi zdviženými celou noc stál, ani spánkem nepřemožen ani námahou neznaven. A ač tak velikým počtem činův a zázrakův se stkvěje, tak jest skromný,

že ze všech lidí nejslabším a nejposlednějším se mní. Kromě skromnosti však tak jest ochotný a laskavý, že každému, ať umělci nebo žebráku neb venkovanu odpovídá na otázky. Též darem nauky obohatila ho dobrotivost Boží, že dvakrát za den zástupy lidí vyučuje, slov půvabností a duchovní vědomostí i sluchu jejich lahodí i mysl křísí; a nabádá jich, aby jen k nebi zírali, k nebi směřovali, pozemskými věcmi zhrdali, k příslíbeným královstvím nebeským lnuli a budoucích věcí očekávali.

Bývá též vídati, jak soudy vykonává a spravedlivé rozsudky vynáší; věcmi těmito po hodině deváté se zabývá, po níž přítomné nejprve učí, potom vyslychaje žádosti některých pomáhá jim a potom pře urovnává. Kolem západu slunce vrací se k božským rozmluvám. A ačkoliv mu tato i jiná zaměstnání brání, přece nepomíjí péče o církve, ale brzy na bezbožnost Řekův útočí, brzy smělost Židův pokořuje a opět voje bludařův poráží, a zase o všech událostech králi zprávy dává, brzy úřady k horlivosti Boží rozněcuje a jich nabádá, aby více než sami pastýřové o Církev Boží byli pečliví.

Toto jsem napsal, abych jeho ctností prapropatrnou částku ukázal, poněvadž všecko,

co se o něm vypráví, kdo by kdy obsáhl? a ani já zajisté jsem nesliboval, že obsáhnu, ale toliko něco málo povím a celé jeho moudrosti jakoby obraz ukážu. Ať píší jiní, jak slušno jest, mnohem více nad toto, a bude-li tento muž svatý ještě na živu, větší snad zázraky budou moci připojiti. Ovšem aby on společnou všeho okrsku a křesťanské zbožnosti jsa okrasou, v takovýchto pracech vlastními modlitbami posilován vytrval, a aby život jeho se zákonem evangelickým souladil, toť mým přáním i mojí modlitbou.

VE VYDÁNÍ GENTIANA HERVETA TOTO JEŠTĚ JEST PŘIPOJENO; NEJISTO, ZDA OD THEODORETA NEB OD NĚKOHO JINÉHO.

Když potom dlouho byl živ a mnoha zázraky a námahami a úpalem slunečním a zimním mrazem a prudkými útoky vichrů a lidské přirozenosti slabotou sám ze všech, kteří kdy byli, zůstal nepřemožitelný; když už mu náleželo s Kristem býti a koruny za nesmírné zápasy přijmouti, smrtí potvrdil, že člověk jest, těm, kteří nevěřili; zůstal však i po smrti nehybný a do nebe sice duše přešla, těla však ani tak klesnouti nenechal, ale

zpříma stálo na místě zápasů, žádnou částí údův nechtějíc dotknouti se země. Tak zápasníkům Kristovým i po smrti zůstává vítězství s nimi přebývající. A rozličných nemocí uzdravení a zázraky a síla božského působení jako když byl na živu, tak i nyní se dějí; nejen u schrány svatých ostatků, ale i u pomníku jeho svrchovaněctnosti a dlouho trvavšího zápasu: u onoho velikého, jářku, a vyhlášeného sloupu tohoto spravedlivého a slavného Simeona; jehož svatými přímluvami kéž i mně jest spomoženo v těchto svatých pracech vytrvati, a prosím Boha, jenž společnou jest ozdobou a září zbožnosti a pravého náboženství, aby i můj život se napravil a dle vzoru evangelického života zřídil.

NYNÍ PŘIPOJUJEME KE CTI MUŽE TAK VÝBORNÉHO, CO MÁ EVAGRIUS SCHOLASTIK EPIFANENSKÝ VE SVÉ HISTORII CÍRKEVNÍ, V KNIZE I., KAP. 13. a 14.

Vtýchž dobách, totiž za císaře Theodosia mladšího, kvetl a u veliké slávě byl Simeon, muž vynikající zbožnosti a proslulé památky. Ten první začal stání na sloupě a

příbytek si na něm postavil, měřící sotva dva lokte. Tou dobou Domnus spravoval biskupství antiochijské; ten přišed k Simeonovi, divě se příbytku jeho a způsobu života, velmi si přál poznati jeho tajemství. Oba tedy zároveň vstupují a čisté Tělo Kristovo posvětivše, životní účastenství navzájem si sdílejí. Tento Simeon život nebeských mocí v těle nápodobuje, usiloval sebe od věcí pozemských odtrhnouti, násilí činiti přirozenosti, jež po své pochoti obyčejně dolů tíhne, věci na výsosti uložené sledoval a mezi nebem a věcmi pozemskými jakoby vprostřed postaven s Bohem rozmlouval, jeho spolu s anděly vychvaloval, a brzy prosby za lidi se země na nebe vznášeje, Bohu je obětoval, brzy milosrdenství Boží s nebe na zemi snášeje, lidem je udílel. Jeho skutky písemně zaznamenal jednak kdosi jiný, jenž ho na své oči byl viděl, jednak Theodoret, biskup církve cyrenské, totéž zřetelně vyložil. Tento však mimo jiné i toho, co dále povíme, opomenul, což jsme našli uchováno u starých osadníků pouště a od nich to přijali.

Když Simeon, jenž na zemi andělem, v těle nebeského Jerusalema občanem byl, zvláštní tu života cestu, lidem nadobro neznámou, nastoupil, svatí osadníci pouště poslali k němu

jednoho s rozkazem, aby se ho vyptal, co tento nový a nezvyklý způsob života znamená a proč opustiv vychozenou cestu životní a šlépějemi svatých potisknutou, jinou jakousi, cizí, lidem nadobro neznámou se béře; a uložili mu po poslu, aby se svého příbytku sestoupil a cestou vyvolených otcův se dal. A když by se zdálo, že s čilým a ochotným duchem sestupuje, ustanovili, by mu přičena byla moc, by si šel svou vlastní cestou života — neboť z poslušnosti, pravili, dosti lze poznati, že Bohem jsa veden na cestu onu vstoupil a jako těžký zápas k svému trýznění v životě ji přijal —, kdyby se však zdráhal nebo svojí vůlí hověl a jejich vybídkám hned nepovoloval, aby násilím jej odtud strhli. Když posel přišel k němu a vyložil mu vzkaz otcův, on v té chvíli natáhl nohu, hotov jsa poslechnouti výzvy otcův, i dovolil mu, by svou vlastní cestou životní se bral, takto k němu promluviv: „Dobré myslí buď a pilně se snaž: postavení tvoje od Boha jest určeno“. — Této věci jiní, kteří o něm psali, pominuli, ale hodna byla písemného zaznamenání, i připomněl jsem ji na tomto místě.

Síla božské milosti tak hluboko tkvěla v jeho duchu, že císaři Theodosiovi, když zákonem rozkázal, aby Židům přebývajícím

v Antiochiisynagogy jejich, jež dříve křesťané byli od nich vzali, byly vráceny, tak svobodně napsal a tak rázně se naň proto obořil (neboť jediného svého císaře Boha se ostýchal), že císař Theodosius, aby křesťanům po vůli učinil, svoje rozkazy odvolal a vladaře, který ho byl poučoval, že synagogy třeba Židům vrátiti, s úřadu propustil a přesvatého vzdušného mučeníka žádal, by za něho zejména Boha prosil a zapřísahal a svoje požehnání mu udělil. Tento Simeon takový strohý život veda v těle, věk svůj až do padesátého šestého roku prodloužil. Neboť v klášteře, v němž prvně božské příkazy životní byl zvěděl, žil devět let; v Mandře (tak totiž slove) čtyřicet sedm, a z nich deset na místě nadmíru těsném prožil, na úzkých sloupech sedm, posléze na sloupě čtyřicetiloketním třicet.

Jeho přesvaté tělo, když s tohoto světa se odebral, do Antiochie bylo přenešeno, za císaře Lva, když Martyrius spravoval biskupství antiochijské a Ardaburius byl velitelem posádek na Východě, kterýžto se dvěma vojenskými vůdci a ostatními úřady v téže Mandře prodléval a střežil přesvatého těla blaženého Simeona, aby města sousední ho neuchvátila. Tedy posvátné tělo donešeno

bylo do Antiochie, při čemž cestou mnoho zázraků se událo. Později císař Lev žádal ho od Antiošských, ale oni proti tomu jiný požadavek císaři předkládali, takovýto: „Poněvadž město nemá hradeb — bylať je císařova prchlivost pobořila — přesvaté tělo Simeonovo jsme si sem donesli, aby nám bylo za zeď a opevnění“. Slovy těmi císař dal se přemluvití a povolil jejich žádosti a úctyhodné tělo jim nechal. Mnohé jiné části těla toho byly až na naši dobu uchovány, ale zejména hlavu sám jsem spatřil, když Řehoř, muž velikého jména té doby, byl církve té biskupem a Filipikus žádal, aby mu poslány byly ostatky svatých, by bezpečněji mohl podstupovati vojenské výpravy na Východě. A což velmi podivuhodno se zdá, vlasy na hlavě byly přirostlé a nikterak nesetlelé, ale právě tak, jako by žil a s lidmi prodléval, neporušeny ostaly. Též kůže na čele, ač ve vrásky se stáhla a uschla, přece zůstala neporušena; také mnohé zuby, kterých věřící rukama nijak by nebyli vytrhli, a ty ukazovaly, jaký byl božský onen Simeon a jaké postavy. Tam též uložen byl železný řetěz, jež nosíval na krku; s kterýmž (neboť milé to železo ani zemřevšího Simeona neopustilo) tělo, řečí všech velebené, které v tak těžkých

pracích bylo se vyčerpalo, božských poct dospělo. Jehožto jednotlivé činy bych k užitku jak k svému, tak čtenářův u vypravování vyložil, kdyby o nich Theodoret, jak jsem prvé řekl, bohatěji a obsírněji nebyl promluvil.

Z latiny přeložil ANTONÍN LUDVÍK STRÍŽ.

VĚČNÁ ŠKODA KOSTELŮ VE FRANCII

Znám málo známou legendu, již se žádná básnická sbírka nezmocnila, na niž si vzpomínám ze svého kraje, z černého Perigordu, a již jsem neslyšela nikdy vypravovati leč v nářečí starými ženami. Přeložím ji, a Maurice Barrès mne omluví, učiním-li tak bez jakékoliv literatury; zamiluje si snad spíše takto všechnu její energickou naivitu:

— „Na posledním soudě veliký Dábel Lucifer bude chtítí převládnouti a vyhrátí proti Pánu Bohu. By dokázal, že byl vždy nejsilnější, popadne Zemi do ruky jako kuželkovou kouli a pohazuje si s ní, bude ji chtítí vhoditi na váhu spravedlnosti; ale v tom rychle ji pustí, jako by se byl o ni

spálil, neboť při nárazu globu o dlaň s *té strany, kde jest Francie*, krutě si popíchá ruku o všechny zvonice, jimiž se ježatí naše země, *takový štětinatý kaštanový plod...*

Náboženská sensibilita člověková jest snad v člověku tím nejlepším, neboť jest to sen zbavený veškeré nuzácké skutečnosti. Nedovolím si přiti se tady o vhodnosti klerikálního přesvědčení v této hodině, já, která nemám žádného přesvědčení. Přece však nemohu si nikterak zabrániti a nezměřiti cesty, proběhnuté od zákonů odluky až k zákonům... o odevzdání. Jsou umění, která jsou vniterně spojena s ideami náboženskými, i když neřekneme zcela prostě, že umění jest skoro jakýmsi náboženstvím. Nemožno zničiti nebo nechati sřítiti se jisté památníky a nezničiti i krásy víry v ryzí umění: „Ptáte se mne, pravil veliký jistý nevěrec, co dám na místo kněží, když odejdou... ale není-liž dosti, když je vypudíme?“ Zdá se, že nikoliv, protože dlužno také strhnouti příbytek jejich Boha. Takováto vůdčí zásada převládá v právnictví: *Vlastnická družstva mohou udržovati kostely, ale nejsou k tomu vázána: jsou volna nečiniti žádných výloh na správký. Když jest stavba ve špatném stavu, odejme se svému určení, a hrozí-li sřícením, sboří se.*

Možná že to povede tuze daleko. Roztrídili budovy a vynikající starobylostí a krásou vložili do rukou archeologů. (Louvre také jest v rukou těchto pánů... a stráž, která bdí nad jeho přepážkami, nezabránila, by Jokonda jimi neprošla!) Od té chvíle bylo to organisované plenění. Budovy ve špatném stavu odňali jejich původnímu určení. Ba jakousi věž ve Vendôme... zasmradili šerednými a jedovatými chemikáliemi, protože nemohla býti stržena; a bylo by bývalo lépe srovnati ji se zemí, než ji takto zhanobiti. Hrozí všem těmto stavbám něco, čemu bych řekla administrativní kupectví s drobným zbožím...

Když stavěli ohavnou Eiffelovu věž, bylo třeba jen sehráti hlučnou symfonii na železnou klaviaturu, posunovati závažím na přezmenu a vhoditi do jejího sestrojení dosti značný počet lidských koster. Přece však tento směšný památník má dnes nejvyšší (beze slovní hry) význam vědecký. Nepořádá na něm jenom slavnosti Slunci Kamil Flammarion, usazuje se tam i telegrafie bez drátu jako pták špatné věštby nebo holubice z archy, na obrátku oznamující bouře nebo vítězství civilisace. Zvonice Francie, naše zvonice, budou snad jednoho dne žerděmi na přiva-

zování aeroplánů, a nebudou tak dohnány pokoriti se před pýchou lidí, ony, jež viděly, jak kolem jejich samoty bijí křídla andělů!

Vše, co se dotýká nebe, jest čisto. Pravý pokrok se vznáší.

Teď, kdy víme, že miliarda Kongregací se rozplynula jako dým, proč bychom neměli pochyb o veřejné prospěšnosti zkázy našich památníků? Více si cením kochati se pohledem na zvonici, která se týčí tam dole, jako vážná záložka na stránce obzoru, než vypočítávati vinárníky, kteří bují všude mezi dlažebním kamením hlavního města civilisovaného světa: Ale, ó běda: vesnický kostel svou věží týčí se proti krčmě, jest jako vytasený meč nad hlavou návštěvníků. Zahalen v stín a mlčení, příliš vyčítá hluk, který uniká každou neděli z chrámu alkoholu. Poslední a strašný důvod, by zvonice byla stržena i po odchodu knězově, neboť v ní, v jejím prázdném a studeném kůru nemožno již hlasovati! . . .

Socialistické a demokratické jezovitství slibovalo nám pokoj, bezpečnost, velikost země, a jsme svědky vnitřní války, chňapají po vás rozvzteklí psi, kteří se tahají a koušou navzájem, by každý urval nejtučnější sousto, *(kteří žerou často k velikému*

jásotu obecenstva); nemáme práva procházeti se po našich ulicích, bychom nebyli za dne obětmi bláta, za noci obětmi lotrů; jsme doháněni snižovati se před důležitostí nárožního kramáře, který zdražuje život nebo se nám vtírá se svými úsudky o Krásných Uměních; posléze nevíme již zcela dobře, budeme-li zítra národem úplných atletů nebo národem nemocných a mrzáků, tolik fysická kultura se o to pře na jatkách hrdinských činů! Nikdy (ani ve středověku) tolik nezhovořovali všech našich výrazů francouzského vkusu, a naše módy, až i naše módy, tento úsměv pařížského luxu, staly se šerednými pitvorami a ošklivými pošklebky opic.

A pak... nu, pak skeptikové stávají se čím dál tím skeptičtějšími, a nevěříce již ničemu, snaží se utéci na vrcholky kostelů Francie, na místo, kde možno nejjistěji probodnouti strašné ruce demona ošklivosti, který nás sužuje... a právě proto jmenovala jsem nárožního kupce a příkrčeného byrokrata Vendômského.

RACHILDE.

»Z O U F A L E C«

OD LEONA BLOY

Nebyla jsem tuze dávno v Paříži, když se mi namanulo čísti v korekturách první román Leona Bloy. Byla jsem poděšena. Kolem mne literáti mluvili o zardoušení autorově a o tom, jak udusiti svazek. Zničit člověka nebylo snadnější než potlačit úplně dílo. *Zoufalec* román a *Zoufalec* jeho otec žili, možno-li nazývati životem vstavení na index všemi, kteří jsou schopni vám dáti literární sankci v literární společnosti.

Vizme poněkud, proč předně člověk, potom i dílo tolik se nelíbily lidem nejlépe učiněným, by pochopili skrytý smysl jistých brutálních důtek a pokárání: Leon Bloy, drsná osobnost, stavěná do síly, pramálo vy-

učená uhlazenostem a jemnostem, řečeným světským, chudý a dle všeho chudý ze své vůle, což jest strašlivé znamení špatného předurčení v očích moderních společností, měl proti sobě upřímné gesto naivních. Jest naivním na kolikery způsob. Když Leon Bloy na nás patří, cítíme, že jest ihned poděšen fysickou nebo mravní šeredností, kterou ve vás vidí. (A kdo může se chlubit, že jest bez vady?) Jest po výtce vyhledavač vad a chyb. Nevyhledává jich, vytahuje je prostě na povrch jako magnet přitahuje hřebíky. Ač přirozeností zázračně nadán jest pro lásku a veliké milosrdenství k bližnímu, ošklivá nějaká víla mu nakázala od jeho narození viděti dobro za očním globem, zvětšujícím zlo. Myslím, že země, v níž najde opravdu odpočívání svému mozku bez ustání kypícímu a vroucímu, bude ráj. Tento démon, vybliv na své vrstevníky všechny žhoucí lávy svého osobního vulkánu, bude plakati něhou, až bude žíti s anděly. Nuže, tento člověk prostý, nebojící se než Boha, nemohl na zemi leda plakati vztekem. Trýzněn božským šílenstvím absolutna, musel osudově přepínati, ale nesetkal se v žurnalismu s nikým, kdo by byl hoden pochopiti ho, protože (dlužno přiznati pokojně tyto věci), protože není

v tomto prostředí hodnoty uměleckého chápání. Voditelé veřejného mínění nesnaží se leda je svést s cesty, když ne vždy k svému prospěchu, aspoň skoro vždy na újmu ostatních. A to jest velmi vysvětlitelno: většina jest prostřednost. Dlužno býti prostředním tomu, kdo pracuje pro většinu. Zajisté, Leon Bloy nemá nic prostředního. Jest vtěleným přepětím všech citů, které vedou ke vzpouře. Byl revolucionářem, anarchistou, nevděčným žebrákem a zvláště ustavičným nezdařílem. (S hrůzou pomýšlíme na to, čím by byl pro něho nezdar tam na onom světě). Jeho dílo jest úděsným ovocem jeho pozemských zoufalostí, sesnoubených s jeho budoucími nadějemi. Nemožno vysvětliti jinak Leona Bloy, a hanbím se já, světačka, že se pokouším studeně o tuto analýsu věřícího. Nuže, věřím, že Leon Bloy věří v Boha a v dobrotu tohoto Boha. Celá povinnost kritického ducha jest obsažena ve víře, již slušno ctíti u autora. Naivita Leona Bloy jest mi zárukou ryzosti jeho přesvědčení. Nikdo nemohl lépe než on odkrajovati štavnaté řízky života, jež byly u veliké cti za doby, v níž panoval Emil Zola a pod ním všecken tisk hrubě realistický. Leon Bloy nechtěl se líbiti a odepřel prostituovati své péro k slávě zá-

kupnosti. Jedním slovem odepřel žítí. Vztahuje vše na své ideje, nesmířlivý, nepovolný až k zuřivosti, až k sadismu stylu, Leon Bloy byl jakýmsi prorokem, jak bývali v náboženském starověku; křičí: „Běda Jerusalemu“, potom: „Běda mně“ ... „a jak to volal, kámen sletěl s hradeb ...“ Běda! Všechny *hradby* žurnalistu sřítily se mu tehdy na záda. Byl pohřben. Ze svého hrobu zmítal strašidlem Kaina Marchenoira, hrdinou *Zoufalce*. Ale strašidla a hvězdy mrtvé tak dlouho nám posílají své fosforescence! ... Jsou však přece některé fantómy za století, jež vévodí chaosu a jež právě a zvláště ušlechtilostí svého postojí trvají. Leon Bloy jest převelikým spisovatelem, on to ví, a nalézá toho příliš často důkaz v malosti svých odpůrců. Jeho věta, čerpaná v latinských pramenech, má veškeru hořkost matečných louhů. Jest často trýzněna vnitřními bouřemi, ale nic nemůže jí zatemniti. Slzy jí přidávají ještě více bolesti než žluči. Nechci ničeho uváděti z jeho podobizen, z nichž některé budou ilustrovati historii literatury snad neznámé v našich dnech, zatím co Bloy jest a bude znám všem pravým milovníkům literatury. Lituji však přec jeho zdánlivé nevděčnosti vůči těm, kteří, přes svou nehodnost poku-

sili se způsobiti mu méně zla možného; ale posláním nositelů ohně jest rozsévati požár i světlo zároveň. Prolamují dvěře hnusným kouřem dříve než vztyčují před vyjeveným davem plamen očištný. Kéž pokoj jest údělem tomuto muži dobré vůle, i když má tvářnost anděla zhoubce, pišícího hrotem svého meče na zdi Chrámu jména kupců, nepřátel Absolutna.

RACHILDE.

FRANCIS JAMMES
KOSTEL ODĚNÝ LISTÍM

I

V balsamické bledí tohoto slunce šíleně žhoucího kaple polní, oděná lesíčkem, skrývá tajemství jasu a radosti.

Její zvonice jako bílý zralý klas v srpnu, všecka poprášená moukou eucharistickou, vévodí modrým údolím jako hymnické písni.

Též jako šíp do srdce Léta lukem obzoru jest tato zvonice vpuštěna.

Čtyři obrazy pečlivě vymalované a monotonní ji obklopují, každého roku se obměňujíce:

Jest to zelenání keřův a lučin.

Jest to žlutorezavění krav a obilí.

Jest to modrání vinic, v nichž hřmí.

Jest to černání dní zmenšovaných jakousi sazovitou snětivinou s mračen padající.

A kaple má věnec ze žlutých růží.

Možno ji viděti ještě jako rybářský člun, plující na skvoucích vlnách orby, kde občas zasvítí křídlo pluhu, jehož lesk se mihne jako racek v bouři.

Uprostřed polí, pravím, kostel se týčí. Zde mezi těmito zdmi, bledými jako mořských břehů písčiny, zde najdeš útulek a zde najdeš sen.

Pro ten veliký pokoj, kterého člověk hledá v sobě; pro dny dokonávající ve starých pavlačích ze dřeva, kde bílé srdíčko kakostův černých truchlí; pro neurčitou sladkost věcí vesnických; pro holoubky třpytící se barvami duhy a břidlice; pro psa, jehož pokorná hlava nás vybízí, bychom ho po ní pohladili; pro vše to: Kaple, buď požehnána ve stínu svého lesa!

2

Nuže, zatím co se modlil tento básník — bylo to v den prvního přijímání, kdy se kolébají před zlaceným oltářem útlá dívčí těla, bíle oděná — viděl v hloubce svého srdce takovouto věc: jakýsi hrob se tam radostně otvíral, ó světlo!

Byl to hrob jeho děda a báby, na Antilách modrých, kvetoucích růžovými tabáky,

tam dole, kde Oceán jako okenní tabule září, černý jako listí a zelený jako noc.

Duše předků, cítil, kterak vystupují jako třesoucí se vlna, a náhle, kterak překypující přelévají se z tohoto hrobu otevřeného do nekonečné krypty, a spějí do Nebe, kde u velikém pokoji obě usmívaly se na bolest minulou.

3

Takovým způsobem Bůh odpovídal básníku, jenž se cítil uchvácen v kapli slavnostně vystrojené oním zavanutím, jež přilétá neznámo z které bouře, oním dechnutím z nejhlubších jiter a večerů, které žijí skutečně v srdci Monstrance.

4

Modlitby spějí k nebi jako květiny, neví se příliš kterak, jedny v nádheře a těžké vůni jako tuberosy; jiné chudy, bez lesku a s malou vůní, jako myšlenky nuzného pažitů.

Básník je vidí, any stoupají k Shovívavému, k Otci, jenž sám váží zlato a stříbro.

To On stanoví cenu každého kvítka, které spatří, ano k Němu přichází. A jedině On může souditi nad naše smysly, nad naše nenávisti, platí-li modrá pokora kytičky spo-

rýše právě tolik, více nebo méně, než hledaný karafiát.

Neboť starostlivě, jako prastarý námořník, do jehož vousů hromy bily, nad propastmi Nebe perleťového Bůh podává ruce všem, kteří trpíce, obětují mu svou bídu v kalíšku z diamantu nebo z prvosenky.

5

Kolem kaple šíří se pokoj niv. A na křižovatce zaprášené, mezi ovsi, mátami, čekankami a řepíky týčí se veliký Kristus z dutého dřeva, kde včely zbudovaly svoje hnízdo. A možno viděti na slunci, kterak přilétají a odlétají tyto příliš zaměstnané, plné medu, jako černá písmenka v nebi psaná.

Čím živiti svého Boha, ne-li medem?

Občas štěrkař, jenž roztlouká křemeny, zdvihne hlavu a vidí Krista, jediného přítele, jehož má na této cestě, kde Poledne plápolá. By se mu dobře křemen roztloukal, dělník klečí ve stínu tohoto Krista, jehož bok jest růměnný, a všecek med tehdy pěje na slunci.

Básník rozjímá a zbožně přemítá. Praví si, před táhlým chvěním polí, že každý klas jest lidu Božího mravná osada, a jeho každé zrnko, dychtivo jsouc občerstvení, očekává, až ze slují Nebe voda se vyřine. Praví si, že

toto zrnko ode dneška požene v blankyt drahocenný, že vše prohloubí, že všude vnikne, a jakožto obraz Syna Božího, který také se zrodil v sluji, živiti bude ty, kteří mají hlad. A klas, který se zase zrodí z tohoto zrna, bude míti podobu zvonice v jitřních červáncích.

6

Básník není již mlád jako kdysi. Pravil svému psu: pse, jsou jiné lesy než ty, v nichž jsme honívali v kouřící podzimek; jsou jiné kručinky a jsou jiná strniště: jsou kapradiny temnot Boha, podrosty a lesiny, jež večer vydechují do Nebes. Ovšem básník, ač hořký před životem, který tolik miloval a který ho tolik zradil, básník umíval se usmívati na mladé dívky, jichž tváře jsou červenými jablíčky habřinek. Záhodno jest, by tyto děti, aniž vědí proč, se smály. Dlužno nechat žvatlati prameny prerií.

Čím více básník kráčel k Bohu a čím cesta, po níž bylo se pustiti, byla drsnější, tím více jeho srdce pokojné, ačkoliv zklamáné, usmívalo se k ozvěnám polibků v zlenivujících prázdninách. Jeho duše, vroucí a smutná a něžně hořká, na kolenou nyní před každým Tajemstvím stala se pokornou sestrou pokorného kohoutka, který okrašluje

chudobu fárského zimostrázu... Jiné zahrady se otevřely, ale tak krásné a tak temné, že jejich listí překáželo tomu, jenž chtěl viděti; a krásou svrchovanou bylo toto širé černo, do něhož odvážlivě pustilo se jeho srdce jako člověk, jenž se potápí.

7

Neboť nyní, živenému nevylicitelným obilím, zdálo se, že očím jeho otevřel se nový jakýsi svět: pták, strom, kámen honosili se jasností, které dříve neznal, a taška na střeše, na niž slunce dopadá, byla hluboká a čistá.

To nebyl již onen šílený a groteskní mátožný prelud, v němž věci jeví překvapenou tvář nad tím, že existují: Nyní každá věc byla taková, jaká jest. Do zahrady Bůh sám zasa-dil levanduli a vřesy a janovec na suchopary.

Vystřihal přesladkým jakýmsi tajemstvím tohoto kohoutka do zelené slunečnice, a tohoto zajíčka do prsti právě brázdou rozryté, a do bílého květu hrachu tohoto motýla.

8

Zatím co Léto postupovalo, básník pravil: Nevím nic z toho, co Ty víš, o můj Bože, který žiješ v srdci mé duše! A azur dýchal

naň jako plamen. A tu všecek naplněn širým a hlubokým dechem, vracel azuru tento závan svými ústy.

9

Básník, vyšed z kostela, praví k štěrkaři: „Bud' zdráv!“ A ten odpovídá: „Bud' zdráv, pane!“ — A jemný vánek šelestí platanem, plným svěžesti stínu a vody. Toto chvění se šíří, a poněkud dále břízy se hemží. Brzy vše jest opět nehybno. Rozmlouvají. Kohout kokrhá. A městečko odráží svou bělost od černě horského úbočí. Tu básník, otevíraje svou modlitební knihu na Evangelium, praví ku štěrkaři: Až roztlučíš všechny křemeny svého života, budeš moci si odpočinouti v Nebi ze všech svých trampot. To doufám, Pane, praví onen. Vy též se prací trudíte. A básník: Ano, příteli, vedle tebe si odpočinu, doufám. Jsme dělníci Toho, který Jest Otcem. Jestli zrnko obilné, o němž mluví Evangelium, neumře na zemi, zůstane jalovo. Jedině zrnko, jímž srdce trpí, nese klas. Člověk jest zrno obilné, vržené na zemi Bohem, a klíčí-li zde dole, to proto, by dosáhlo Nebes.

Rozmlouvali, a zatím Kříž, vztýčen v modrém slunečním žáru, Kříž, jehož dvě ramena k Nebi směřují, jiné pak v zemi zapuštěno

jest, svým stínem clonil spánek jakési ubožačky, vyděděné z lidí. Byla tu, blažená, a její šatstvo rozchlipovalo se, odhalujíc do naha její tělo jako zrno obilné, jehož slupka pracuje a jež jest na puknutí. Básník praví štěrkaři: Tato žena jest opravdu zrno obilné, jež obdělává její duše.

10

V soumraku, v hodinu, kdy mlčení svaté kaple, božským jakýmsi snoubením spojuje se s dřevěnými opážinami, jež zdobí křížovou cestu, nasáklými vůní věkovitého kadidlem nakuřování, když stín opět se sloučí s vodou ve studené kropeničce . . . . když vítr pláče potichu kolem presbytáře v smutných větvích topolů karolinských . . . když poslední paprsek pozlacuje svým tajemstvím ibišek růžový, vedle něhož čte svůj brevíř pokorný farář, kráčejíci k svému sklonu . . . Tehdy, vycházeje z kaple, kamž ho zavedlo jeho bludné snění, básník zavřel mříži. Jest viděti lunu v kovu reliefovitě zpracovaném. Duše schraňuje dlouho vůni růžence jako zelené pouzdro tají vůni listí. Zajiště jest dobré, když Země vás propouští k rozjímání, a když Nebe vás přijímá. Jest dobře, když u sebe bouře doutná a duní, se-

stoupiti do hloubky Tajemství; jest dobré, jakmile lidé vás zradili, když jsme vyhnanci, když nejsme pochopeni, že nalézáme stále božskou Rodinu. Tato Rodina jest zde, ta s vámi putuje nebo zastavuje se s vámi ráno, v poledne a večer; jest dobré mluvit k Panně a ji viděti, hned jako dítko se závojem v Chrámě, čistým jako sama a naplňující svou lampu; hned pokojně krásnou, mocně matkou; hned starou, ohnutou a svatě hořkou. Jest dobré vyvolávat v mysli její Dítko slavné, a spoutánu býti lidmi, přebývat s Bohem.

II

Nyní, o můj Bože, vím, že každá věc nese v sobě své Tajemství, a že Ty to víš. Toto jest křemen a toto jest růže, toto jest žena a toto jest polibek.

Otče můj, přiblíž se. Pane, volám Tě. Nadchni mne jako Vítr, jenž pudí plakati, jenž pudí plakati láskou kolem kaple, plakati jako déšť smutek vavřínů!

12

Holubice, držící větev olivovou, toť Panna, přinášející v zmatku pokoj. Beránek velikonoční, kterého věší na skobu římsy ná-

dveřní, bude později Beránkem, přibitým na Kříž. Jen pomenáhl Tajemství se vidí. Žhoucí keř hořel před Letnicemi. Dříve než byl Noe na vodě, byla Církev; Noe byl na vodě dříve než Mojžíš; Mojžíš byl na vodě dříve než byl na ní svatý Petr. Čím dál tím Světlo jest intensivnější.

13

V dnešní den kostel vesele vyzváněl, neboť dcera kteréhos nájemce se vdávala. Kostel zvonil nad slávu kukuřic srpna. Zvonil nad chyše hrubě zrobené a rezavé, a vyzváněl nad stodoly v rozjímání pohroužené, a zvonil nad kolny a studně, jichž řetězy rezavělé se odmlčely, a zvonil nad půdami, sýpkami a senníky, a nad humna, a zvonil nad mlatičkami hrčícími, a zvonil nad tmavovlasými i bledými dívkami, tančícími svižně k svatbě své přítelkyně, a zvonil velikými vzlyky lásky, jež se dmou do prostoru, a zvonil. A volové ospalí, kteří mimo jdou, zastavují se pozorni a zvědaví, pozdvihující svých bledých rohův k těmto srdcím plotu, růžím bengalským. A zvonil. A holoubci čepejí vole a hrud', vrkají na střechách, duhově se pestříce jako voda. — Jejich růžové nohy s ostruhami roztínaly modrý vzduch.

A dcera nájemcova jako květ se kolébala na podjezdu mezi kohouty. A zvonilo, a zvonilo. Bylo slyšeti úder každé rány zvonu o úbočí vrchův. A družina se seskupila v zahradě. A přítelkyně sledovaly bledou nevěstu, jako sledujeme let motýla sněhů. Naivní hudba předcházela průvod, a básník chválil Boha, řka si: Právě tak kdysi odcházela do Kanaan Rebeka, jejíž rod byl statečný a hrdý. Časy se nezměnily pro ty, kteří věří v Otce. Zde jest studnice snad, kde jsi, ó Ráchel, rozpustila své těžké vrkoče na své krásné paže, zatím co Jakub číhal pod palmami jako na zlatý zahnědlý plod na tvé pevné a pokojné líce.

14

Americký ořech padl na aleji. Věští podzim, a jeho vůně neobyčejná nahraňuje sladce zmučenou lásku Láskou Boha žijící v temnotách větví.

15

Jsou dnové, v nichž duše jest truchliva. Znovu padá. A Bůh, tak zdá se, již neodpovídá. I vzpomínáme na pot úzkosti, na opuštěnost Synovu. „*Duše jest smutna až k smrti.*“ I prosí se úpěnlivě, tvrdošijně. Ale

Bůh jako zeď žaláře zůstává hluch, a vše splývá v chaos. A srdce se rozpouští v duši takto pobouřené.

Tehdy básník, drže jako hrst obilí svůj růženec, tato zrnka chmurné pokory, rozsévá je na božské lány tohoto stínu, kde klíčí žej všech modliteb. Cítí pomaten, že veliké Světlo jest mu zakryto jeho tělem, z něhož nemůže vyjít. Aby se prolomila tato příčná zeď, a by se vidělo, jest třeba zemřít. Oko nepropustí leda z milosti trpěné okno sousedovo, jež vidí vězeň, čekající na své osvobození. Básník umíněně, vytrvale volá svého Boha. Nuže, zatím co se ho dovolává, jakýsi tajemný *Smysl*, zdá se, stěží se sem prodírá, ale přece přichází, z hlubin, jež ho přikrývají pone náhlu jako potápěče. ... To jsou plody jeho růžence, jež se rozvíjejí v Nebi. To jsou plody Víry, zapovězené smutné Pýše, která opovrhne těmito zrny zimostřázovými, protože neví o tajemství každé věci.

16

Jen svým tělem jsem odloučen od Tebe, můj Bože! Nechť se rozruší. A pak tě uvidím. Ale nechť se rozbije tak, by rozšiřovalo posvátný olej, jímž Magdalena pomazala Tvé nohy k Tvé smrti.

Otče Náš, před spánkem a před probuzením: Viz Život. Ty jediný chápeš to Tajemství, že jsem, a že ještě dnes Slunce osvětluje vše, co se děje na Zemi.

Viz mne. Jsem toliko člověk. Pozoruju. To ty ozařuješ noc, jež jest v mých očích, a bez Tebe každá věc jest nesmyslna a divoka. Moje duše křičí. Nostalgie po Nebesích ji zachvacuje.

Žiju, a můj život spěje k Tobě, ó svrchovaná Bytosti! Temnoty, v nichž se skrýváš, mne svedly. Miluj tohoto poutníka, jemuž, bloudícímu pod buky, vzácnější jest to, co skrývá Noc, nežli to, co vidí.

... Ale sledovati tuto cestu temnou jest velmi trapno! Tápu. Volám. Neodpovídá se mi ani dost málo. Bože! Kterak Tvoje mlčení jest hluboké a strašné! Otevřiž mi přec dvěře, na něž pěstí buším?

Ah! Jiní naleznou v pokoji klášterních cel, jak naplniti celé své srdce tím, čeho nemají, ale já slyším v hloubce Soumraku volání své nahé vášně na jejím loži šeríkovém.

Ustanovil jsi zákony velmi umělými této duši bez uzdy a odpoutané ve mně, ustanovil jsi meze těsné, jichž nemůže překročiti, pokud Ty's zde.

Neustrneš se nad svým služebníkem? Jest raněn. Leží. Žízni. Step do šíra se rozprostírá. Nepůjde brzy kolem pod liany dobrý Samaritán, ó můj Spasiteli!?

Můj Bože, můj Bože, proč třeba tak dlouho, proč třeba, bych mohl Tě milovati, drtiti blesky a hromy květiny mého Jara?

— Můj synu, meruňka nikterak již ve větroví.

18

O můj Anděle strážný, ty, kterého jsem opustil pro ono krásné tělo, bílé jako koberec šeríku: Jsem dnes sám. Vezmi mou ruku do své ruky.

O můj Anděle strážný, ty, kterého jsem opustil, když moje síla propukala v Létě mé radosti: Jsem dnes smuten. Drž mou ruku ve své ruce.

O můj Anděle strážný, ty, kterého jsem opustil, když jsem utíkal nohou marnotratníka po zlatě lesů: Jsem dnes chud. Drž ruku moji ve své ruce.

O můj Anděle strážný, ty, kterého jsem opustil, když snil jsem před sněhem na střechách. Neumím již sníti. Drž mou ruku ve své ruce.

Kaple opět vyzvání. A každý úder zvonu, jako jirčička v krásném počasí, vzlétal od srdce bijícího, na okamžik rovnováží ve vzduchu jakoby zavěšen, opíše kruh zdlouhavý a libý, a vrací se, by zhřadoval tóny svého zvuku na svém hnízdě, lemovaném modrem nebeským, poněkud šedí pomíšeným.

Byl to pohřeb staré selky, jedné z těch, jež vedly život otrokyní. Postavili rakev na chvíli pod portál kostela, kamž holubi slétli se důvěrně, jako by se domnívali, že šťastná nebožka se probudí, aby jim sypala zrní.

Básník, jsa na mši svaté, cítil, kterak osvětlení Boží rozptyluje stín, vymetaný letem těchto svatých holubic. Teď zpěv pohřební posobě nezanechal než veliké, vroucí mlčení, v němž duše povzletala v tiché radosti práce skončené, radosti z hosana sklonu dní.

A když rakev na světlém hřbitově byla rolníky zasypána, oni znamenajíce konec díla slavnostního, utvořili nad rovem svazek svých lopat.

Luna v noci Zemi v snění hříží. Mlčení, zavírajíc oči, v modlitbu se soustřeďuje.

V této krajině, kde Svatá Panna se zjevila, skála a kámen uhlazeny jsou vodou rozhojněnou, která zrcadlí světlo oslňující, lomené oněmi křišťály vzduchu modrého, jimž říkají Pyreneje. Květena sestává z druhů balsamických, a zvířena beránků, odtud zdola pozorovaná, jako by v blankytu putovala. Jako dlouhé úpění slyšíme píseň, ana stoupá z Bolesti bolestí, které zde sídlí.

To zde, u zelené bystřiny, v koutě sluje, Panna, oděná sněhem a modrem nebes, jako voda sestouplá se skály nebeské, hovořila k dítěti chudému jako jeho Bůh.

Jeskyně Betlémská a Getsemanská, studnice hojností překypující, zde vás znovu nalézají lidé.

Básník, na kolenou v planoucí sluji nakouřený, v strašné radosti své pokory, podobný oněm vesničánům, kteří neumějí čísti, nechává daleko učený rozum, který třeští, básník přijímá Život takový, jaký jest. I chápe, patře na tyto tváře selské a na tyto ruce z hlíny a prsti zhnětené, rozsévající růžence, že právě do této Víry chudé, nahé a pevné vstupuje, by v ní jako v jeslích přebýval, Bůh.

Básník a přítel spolu rozmlouvají. Trávník mezi dvěma vysokými úbočími zvažňuje jejich myšlenky. Toť hodina, kdy hladký hřivnáč s červenýma tlapkama vyvolil dub černý, kde jeho let jest kolébán. Srdce třikrát zmučená vyhledávají pokraje lesů, když mlha nad vřesy sestupuje něžně a neodvažuje se na ně posaditi. Vyplašeno náhle, křídlem dotýkajíc se stínu a mechu, Angelus vniká do srdce lesů. Básník: všechno zde dole nalézá, kde spočinouti, když noc padá a když jest studeno: hřivnáč větev, klekání růžové nebe, laskání milenka, a moje duše kříž.

Básník jest zcela sám v lese duše. Jest zstrašen cestou příliš dlouhou. Očekává, ale marně, pod křišťálem lian a pod modrými balsamovníky dobrého Samaritána. Modlí se k Bohu, který mlčí. A tu rozhořčuje se, a bolest na něho naléhá jako hrom: Odpověz mi, Pane, čeho chceš ode mne? Jsem zbaven i tvé radosti, a cítím se u veliké suchotě. Vrať se! Dej mi aspoň veselí tohoto ptáčete, zpívajícího v lůně arbusu. Co mi chceš tedy, že mne drtíš?

— Obdělávám tvé srdce. Jen trpělivost, ó dítě mé! Trápíš se, že dlužno, bych s tebou byl spravedliv. Chovej mne ve svém srdci, i když vítr strhuje poslední růže s křovin.

Neopouštěj mne, neboť tě potřebuju. Ó můj synu přemilý! Potřebuju tvých slzí. Potřebuju ptáka, aby zpíval na Kříži. Chceš mne tedy opustiti, čermáčku duše?

— Můj Bože, na tvém čele, ověnceném plotem z trní, zpívati budu po celou tvoji agonii: ale až vzkvete strašlivá ta koruna, dovolíš ptáčeti, by si tam zbudovalo své hnízdo.

24

Mnich jako starý orel, přítel mraků, v dou-
pěti skály pojídá svůj hořký chléb, sně-
hem rozmáčený. Potom jeho chraptivé Pater
spěje k Nebi na voze bouří.

Rozjímá dlouho o Stvoření. Jeho nezkrot-
né myšlení vyvolává chaos: Bůh tvoří Nebe,
Zemi a všechna zvířata, i člověka, jehož
hlínu oživil svým dechem.

Toť Kredo, mimo něž vše jest marnost.
Brutální to vysvětlení se vtírá: Věčný mlu-
vil v Edenu, obtěžkaném růžemi, stvořil koně
i stvořil psa.

Nechť moje duše se posadí na nejvyšší vrchol! A nechť tam, jako voda skalní, vyloužená z bláta pýchy, jež ji tolik pošpinilo, tebe rozjímá, o Noci, která ji osvěcuješ.

25

Vypůjč si svůj hlas z modrého nebe, ó zvone křestní! Zpívej svým vzlykotem a pověz nám, že miluješ toto pokorné dítě s tímto ostýchavým průvodem, i psíka okouzleného a naivního, jenž jako by drobnými poskoky projevoval radost nad tím, že Nebe zase stvořilo duši.

Jaká jest velikost v této pokoře! Toto dítě neznámé, jež žena přinášela do domu Božího jako do nějaké chyše, bylo zavito v přerozkošné světlo, jak bývá světlo jitřních červánků na úbočí.

Básník chválil všemohoucího Pána za to, že toto dítě bylo zrozeno, ó svatá básni! za ono chvění, jímž světu neznámý párek chápe neskonalé bohatství chudob, jež miluje.

Vypůjč si svůj hlas z nebe modrého, ó zvone Křestní! neboť dva vydědenci se milovali v stínu, a bylo jim žehnáno, protože na jejich polibku toto dítě vypučelo jako na růžovém keři.

O zvone, vypůjč si hlas svůj z nebe morderého. Dlužno zalíti novou růží pro Boží zahradu.

26

Klidná a nahá se klade nad rouhání noha děťátka Nazarejského.

27

Můj pokorný příteli, můj věrný pse, ty's zemřel onou smrtí, které jsi utíkal jako vosa, když jsi se skrýval pod stůl. Tvoje hlava zdvihala se ke mně v onu hodinu krátkou a truchlou.

Ó všední společníku člověka: Bytosti požehnaná! ty, živený hladem, který tvůj pán sdílí, ty, který jsi doprovázel na své pouti i Anděla Rafaele i mladého Tobiáše . . .

Ó služebníče: Kterak jsi mi velikým vzorem! Ó ty, který jsi mne miloval tak jako světec miluje svého Boha! Tajemství tvé ztemnělé mysli žije v jakémisi nevinném a radostném ráji.

Ah! dopuť, můj Bože, udělíš-li mi milost, bych Tě viděl tváří v Tvář ve dnech Věčnosti, učiň, aby ubohý pes rozjímal tváří v tvář toho, který byl jeho bohem mezi lidmi.

Básník rozjímá. Sní o těch prorocích, kteří jako rackové křičí v bouři. A dech Svátého Ducha, který se projevuje, žene do širých plání Nebe temného jejich karavely. Zaznamenávají vše do denníku plavby, jehož papír chová tu a tam, jako tajemný herbář, list se Stromu, na nějž Bůh bude roubován. Budoucí oceany jimi bývají přepluty. Přivázejí na hácích svých rezavých kotví houbu, Kříž, denáry, šaty, pozůstalé po Ukřižovaném, kostky, kopí, bičíky: pozůstatky to po jakémsi ztroskotání budoucím, rozptýlené sem a tam jako hvězdy v propasti, jako věty básně, v níž jsou mezery, jako věci v jich bizarním spojení: v takovém, jímž růženec k růži se pojí. Tyto zbytky podmořské spočívají na dně Časů, v hloubce deseti věků vpřed.

Člověk vidí málo a špatně. Jako do kláštera jest uzavřen do své hlíny, v níž světlo jest odměřeno. V jeho oku matném nic se na poprvé nezpřesňuje: Člověk se domnívá, že vidí archy jho dříve než vidí Církev.

Námořníci Věčnosti, moudří, velmi větry a dešti ošlehaní proroci s vousy ve větru vlajícími! Slyšte básníka, který vás prosí, a

zakročte pro něho u Boha, vy, jichž lodě dosud brázdí vlny Nebes a střeží hrdě krvácejícího náčiní a příslušenství Kříže objeveného, jež perlami bohatě jest vykrášleno.

Slyšte mne, o vy, kteří skandovali jste na strunách budoucí Tajemství Milosrdenství? Kéž Bůh dá, by moje ruce podléhaly pod květy! Vyžádejte mi od něho, strozí plavci, plody dobré k jídlu a ptáky, kteří zpívají. Chci viděti Slunce svítit v soužení. Byl jsem v těchto dnech napojen hořkostí: Hrozny Kananejské, cukrujte v mlze! Nadra nevěst, dměte se pro lásku!

Ve světlém pokoji, kde jest pobyt váš, nechť se mi dostane skrze vás, ó strašliví proroci, by můj Bůh mi odpustil a moje srdce by bylo v slavnosti. Ó lvové, kteří jste zpívali! Nechť vyslyší moje zpěvy Ten, který pečuje o lilie a ptáky polní.

29

Vidíme, když přichází podzim, na nitích telegrafních dlouhé řady vlaštovek, třepetajících a chvějících se. Cítíme, kterak jejich zimomřivá srdéčka se znepokojují. Ba i ty nejmenší dychtí po nebi Afriky, teplém a bez poskvrny, aniž ho kdy viděly.

...Aniž ho kdy viděly! pravím. Jako my, kteří toužebně ždáme si Nebe v našem rozruchu. Jsou zde jako na hradě, důvtipečně načepýřené, studující vzduch, neb opisující vzlet mírným kruhem, by se opět vrátily hřadovati na místo, jež opouštějí.

Jest tak kruto, opustiti portál kostelní! trudno, že není vlažněji jako v měsících minulých... Oh, kterak se kormoutí! Oh, proč ořešák je tedy klamal, když teď již nemá listí? Hnízdo z tohoto roku nikterak ho nepoznává, toho jara, jež podzim pokrýl smutkem.

Tak duše, která trpěla tolika věcmi, dříve než přepluje božské Oceány a dostane se do Nebe věčných Růží, pokouší se, zdráhá se, a dříve než odletí, znovu se vrací.

30

Dívka šelestí oknem, otvírajíc je při probuzení, a z něho se naklání jako rozvíjející se květ kamelie; její líce jest zardělé. Dítě to vdechuje čerstvý vzduch, zavírá a padá na kolena. A její ústa jako dva korunní plátky, jitřním úsvitem uvolněné z růže Bengalské, odtrhují s vroucností, k perleti Nebes, ze svého bílého růžence radostná tajemství.

RŮŽENEC

31

Zvěstování

Pro duhu nad lijavcem bílých růží, pro mladistvé chvění, jež spěje od větve k větvi a jímž rozkvetl prut Jesse; pro smavá Zvěstování v rose nebeské a pro sklopené brvy vážných nevěst, pozdravena buď, Maria.

Navštívení

Pro nadšení tvé pokory a pro radost Srdce pokorných navštívených; pro Magnifikat, jímž zvučí tisíce hnízd, pro lilije tvých paží, sepjatých k Duchu Svatému, a pro Alžbětu, loubí z vinné révy, kde zachvívá se plod s plesáním: Pozdravena buď, Maria.

Narození

Pro oslíka a vola, pro stín a pro slámu, pro chudobu, které se praví, by táhla po svých, pro narození, která neměla na svých hrobech leda kytice z jíní s péry holubími; pro ctnost, jež zápasí, a pro ctnost, jež podléhá, pozdravena buď, Maria.

Očišťování

Pro tvou skromnost, obětující hrdličky, pro starého Simeona, plačícího před oltářem,

pro prorokyni Annu a pro tvoji matku Annu, pro zahloubaného tesaře, který, ohnut nad svou holí, sledoval se sladkými pocity pokorné kroky osla: Pozdravena buď, Maria.

Nalezení Pána

Pro matku, jejíž syn jest uzdraven, pro ptáka, volajícího ptáčátko vypadší z hnízda, pro bylinku žíznící, která zachycuje déšť, pro polibek ztracený láskou obětovanou, a pro žebráka, nalézajícího svůj penízek: Pozdravuju tě, Maria.

32

Jako Krusoe na svém pustém ostrově, básník číhá v hořké samotě, která plachta přinese blaženost jeho vyhnanství. Moře, jako brána otevřená, jako by poskytovalo naděje, že se náhle objeví člun, který smáti se bude na obzoru cínovém. A horečka zmocňuje se básníka na břehu. Domnívá se, že vidí tuto plachtu. Není přec tam ničeho, leda stále totéž moře, ustavičně vše podobné, úmorně snění dusící. Básníka schvacuje agonie. Žízní, hladoví. Jeho vášeň podává mu žluči a octa. A jediné ovoce, nabízené ztroskotanci Bohem, toť jsou plody pěti bolestných tajemství:

RŮŽENEC

33

(Dále)

Agonie

Pro chlapečka, který umírá vedle své matky, zatím co dítka baví se na podlaze, a pro ptáka zraněného, který neví, čím to, že jeho křídlo najednou krvácí a zchable poklesá; pro žízeň a hlad a vroucí šílenství: Pozdravena buď, Maria.

Bičování

Pro hošíky bité opilcem, domů se vracějícím, pro osla, který dostává kopance do břicha, pro pokoření nevinně trestaného, pro pannu prodanou, již zbavili šatu, pro syna, jehož matka byla potupena: Pozdravena buď, Maria.

Trním korunování

Pro žebráka, který neměl nikdy jiné koruny než vosy, poletující kolem jeho hlavy, vosy, přítelkyně žlutých sadův ovocných, a jiného žezla než hůl proti psům; pro básníka, jemuž krvácí čelo, věnčené trním žádostí, jichž ukojení nikdy nedosáhne: Pozdravena buď, Maria.

Nesení kříže

Pro stařenu, jež klopýtajíc pod přílišnou tíží, volá: „Můj Bože!“ Pro nešťastníka, jehož paže nemohly se podepříti o lásku lidskou jako Kříž Synův o Šimona Cyrenského; pro koně, padlého pod vozem, který vleče: Pozdravena buď, Maria.

Ukřižování

Pro čtyři obzory, jež křížují Svět, pro všechny ty, jichž tělo se rozdírá nebo podléhá, pro ty, kteří jsou bez nohou, pro ty, kteří jsou bez rukou, pro nemocného, jehož operují a jenž sténá, a pro Spravedlivého, vřazeného mezi vražedníky: Pozdravuji tě, Maria.

34

Jsem ovce, jež utíká do kotrčů karafiátků a slziček. Tře se, a její hlas jako by byl všecek provlhlý, jakmile vidí, že den ustupuje noci: Neboť červánky jitřní jsou velmi studené dříve než ovce v čistém oblouku nebeském bude všecka sluncem zalita . . . . Zrod se, slunce! Z hloubky kotlin horských, temných, zrodte se, zrodte se, Tajemství

slavná, pro ovci, jež se třese uprostřed karafiátkův a slziček?

RŮŽENEC

35

(Dále)

Vzkříšení

Pro noc, jež pomíjí a nám ukazuje ještě planou růži, jež se směje na srdci Žory; pro zvon velikonoční s hlasem v aleji a jenž v Bílou Sobotu na celé rozhoupání pokrývá aleluji ústa údolí: Buď pozdravena, Maria.

Nanebevstoupení

Pro srázné vystupování poustevníka k vrchům, jež obývají bílé koroptve, pro stáda slézající červánky jitřního nebe, aby se neživili již než sněhem medovým, a pro Nanebevstoupení slavného slunce: Pozdravena buď, Maria.

Seslání Ducha Sv.

Pro ohně pastoušků, které sestupují v noci na čelo skalních štítů, těchto apoštolů modlících se; pro plamen, který vaří černou polévku chudého; pro blesk, jímž Duch zapaluje jako doškovou střechu, ale pro Věč-

nost, nicotu každého člověka: Pozdravena buď, Maria.

Nanebevzetí

Pro stařenu, která dostupuje, nesouc náklad dřeva, vrcholu cesty a stínu Kříže, a které její nejkrásnější syn spěchá na pomoc v její trampotě; pro holubici, jejíž let k světlu tak se rozplývá, že není brzy než modlitbou: Pozdravena buď, Maria.

Korunování Svaté Panny

Pro Královnu, jež neměla nikdy jiné Koruny než hvězdy, poklady nevýslovné Almužny, a jiného žezla než lilije ze staré zahrady; pro pannu, jež schyluje čelo, věnčené růžemi žádostí, jichž její láska dosahuje: Pozdravena buď, Maria.

36

Snil jsem dnes v noci, že jsem byl na cestě. Četl jsem tuto báseň a viděl jsem, že se klade na každý list přečtený, jak to činí políbení, s platanů padlý jiný list, narudlý.

„Vzpomínati budu tebe na svém loži nočním; od rána rozjímati budu tvoje dobrodiní...“

(Modlitební kniha. Žalm 62.)

Davide, tys probouzel se na svém loži nočním, ale hladká bělost dcer Israele, která skláněla se k tobě, zmodelovaná jako pohár, nestačila ti, ty se's obracel k Nebi.

Tu na horkém nepořádku tohoto lože, na němž jsi sedal s nohama pod sebe složenýma, dlouho tvoje harfa hučela, přitlumená a slavnostně drsná. A tvoje ženy pokrývaly si čela páskami.

Ten křik, který jsi vyrážel k bludným lunám, stoupá ještě, utěšuje mne, vyšší než bílé čelo souložnic hnědé pleti, vyšší než moje bolest, vyšší než moje vášeň.

Prostá to hostina, jež pojídá se v úkrytu, panenský to chléb, božsky hořký, Chléb, který Boha obsahuje duši i tělo, jenž živí a léčí od zla tohoto života.

Nemysli, ó ty, kterýž si sedáš do tohoto přístřeší, vedle těchto dělníků a těchto dělnic, jichž tvář jest zčernalá stínem nuzoty,

nemysli, že tvůj Bůh v tobě vzkřikne velikým hlasem.

Neboť, sedě uprostřed svých při této Večeři, Kristus mluví tak tiše, že sotva ho slyšeti. Ale brzy nevím, co nevýslovného a něžného živí božským kadidlem duši a ji vyjasňuje.

Můj bratře, jdi tedy a popatř, kterak stále obnovované Lidstvo zastavuje se na okamžik v chodu, by jedlo Chléb Života, rozmnožovaný v Arše, a kterak odchází k Zemím Věčnosti.

Se svolením autorovým
přeložil JOSEF FLORIAN.

ROB. LOUIS STEVENSON

Vzpomínám si jasně, jaké povahy bylo vzrušení obraznosti, jež ve mně způsobila první kniha Stevensonova, již jsem přečetl. Byl to *Treasure Island*. Vzal jsem si ji na dlouhou cestu na jih. Moje četba počala se pod třesoucím se světlem lampy v železničním voze. Okenní skla rudla jižními červánky, když jsem se probouzel ze snu své knihy jako Jim Hawkins na kvičení papouškovo: „*Pieces of eight! pieces of eight!*“ Měl jsem na očích Johanna Silvera, *with a face as big as a ham — his eye a mere pinpoint in his big face, but gleaming like a crumb of glass*. Viděl jsem modrý obličej Flinta, chrápajícího, spitého rumem, na Savannah, v teplý den při otevřeném okně; malý okrouhlý papírový výstřižek z Bible, zčernalý do popelava, v dlani Longa Johna; tvář muže barvy

Marcel Schwob, *Klasobraní*, II.

svíčkové, jemuž chyběly dva prsty; chomáček žlutých vlasů, poletujících ve větru mořském nalebce Allardycově. Slyšel jsem dvoje heknutí Silvera, hrouzícího svůj nůž do zad první oběti; a chvějící se zpěv čepele Israela Handse, přibíjejícího ke stěžni rámě malého Jima; a řinčení řetězův oběšenců na Popravišti Docku; a tenký, vysoký, třesoucí se, vzdušný a sladký hlas, vystupující mezi stromy ostrova, by zpíval žalostně: „*Darby M' Graw! Darby M' Graw!*“

Tehdy jsem poznal, že jsem podlehl moci nového tvůrce literatury a že můj duch bude navštěvován ode dneška obrazy barvitosti neznámé a zvuky dosud neslyšenými. A přece tento poklad nenebyl přitažlivější než truhlice zlata Kapitána Kidda; znal jsem lebku, přibitou hřebem na strom v *The Gold Bug*; viděl jsem Blackbearda pít rum, jako kapitán Flint, ve vypravování Oexmelinově; našel jsem znovu Ben Gunna, změněného v divocha, jako Ayrton na ostrově Taboru; vzpomínal jsem si na smrt Falstaffovu, zápasícího se smrtí jako starý pirát, a na slova Mrs. Quicklyho: —

„A parted ewen just betwen twelve and one, e' en at the turning o' the tide; for after. I saw him fumble with the sheets, and play with flowers, and

smile upon his fingers' ends, I knew there was but one way; for his nose was as sharp as a pen and' a babbled of green filds." . . . . "They say, he cried out of sack". — „Ay, that' a did“.

Slýchal jsem totéž kývání visacích hodin začernalých slunečním úpalem, v balladě Františka Villona; a útok na dům osamělý uprostřed noci připomínal mi lidovou povídku *The Hand of Glory*. „Vše jest pověděno od šesti tisíc let, co jsou zde lidé, kteří myslí. Ale toto bylo řečeno s novým přízvukem. Proč a jaká byla podstata této kouzelné moci? O to právě rád bych se pokusil na těchto několika stránkách.

Bylo by možno vystihnouti rozdíl bývalého řádu v literatuře a našich moderních dob opačným pohybem stylu a pravopisu. Zdá se nám, že všichni spisovatelé patnáctého a šestnáctého věku mluvili jazykem podivuhodným, když psali slova každý po svém, nestarajíce se o jejich formu. Dnes, kdy slova jsou ustálena a ztuhlá, oděná všemi svými písmeny, správná a uhlazená ve svém nepohnutelném pravopisu, jako pozvání na večerní besedu, ztratila svůj barvitý individualismus. Lidé se odívali látkami rozličnými: nyní slova jako lidé oblékají se černě. Nerozeznávají se příliš. Ale jsou všechna správně

pravopisně napsána. Jazyky jako národové dospívají k jakési organizaci společnosti rafinované, z níž jest vypuzena neslušná pestrota. S historiemi nebo romány není tomu jinak. Pravopis našich povídek jest dokonale pravidelný; vytváříme je dle přesných vzorů.

The actors are, it seems, the usual three,

praví Jiří Meredith. Jest jeden *způsob* vypravování a popisování. Literární člověčenstvo tak rádo jde po cestách ražených prvními objeviteli, že komedie pranic se nezměníla od „makety“ vyrobené Menandrem, ani román dobrodružný od náčrtku, který nakreslil Petronius. Spisovatel, který rozláme tradiční pravopis — dokazuje opravdu svou tvůrčí sílu. Nuže, dlužno se toho vzdáti: nemožno nikdy změnit než pravopis vět a vedení řádek. Ideje a fakta zůstávají táž, jako papír a inkoust. Co činí slávu Hans Holbeinovu v kresbě rodiny Tomáše Morusa, toť křivky, jež vymyslel své psací třtině. Látka Krásy zůstává totožna od Chaosu. Básník a malíř jsou vynálezcové forem: slouží jim ideje obecné a obličej kde koho.

Vezměte teď knihu Roberta Louise Stevensona. Co jest to? Ostrov, poklad, piráti.

Kdo vypravuje? Dítě, jemuž se přihodilo dobrodružství. Odysseus, Robinson Crusoe, Arthur Gordon Pym nebyli by se vyvedli jiným způsobem. Ale tady se jaksi vypravování skřížila. Tytéž události jsou vyloženy dvěma vypravovateli — Jim Hawkinsem a doktorem Liveseyem. Robert Browning smyslnil již něco podobného v *The Ring and the Book*. Stevenson dává hráti zároveň drama jeho vyprávěčům; a místo aby šířil se o těchže podrobnostech, vytknutých jinými osobnostmi, nepředstavuje nám než dvě nebo tři rozličná hlediska. Potom pozadí se ztemní, by nás opanovala nejistota tajemství. Nevíme přesně, co učinil Billy Bones. Dvě nebo tři bodnutí Silverova stačí, by v nás vzbudila srdečnou lítost, že navždy nepoznáme života Captaina Flinta a jeho dobrodružných společníků. Kdo byla ta černoška Longa Johna, a v které hospodě kterého města Východu znovu shledáme se s kuchyňskou zástěrou, *the seafaring man with one leg*? Umění zde tkví v tom, že nijak nepovídá. Zakusil jsem trpkého zklamání v den, kdy jsem četl v Charlesu Johnsonovi život kapitána Kidda: raději kdybych ho byl nikdy nečetl. Jsem si jist, že jsem nikdy nečetl života kapitána Flinta, nebo Longa Johna.

Odpočívají, neformulované, v hrobě Monta Pala, na ostrově Apia.

An may I
And all my pirates share the grave
Where these and their creations lie!

Těchto zámlk vypravování, jež snad jsou tím nejvášnivějším v úryvcích *Satirikonu*, Stevenson umí upotřebiti s neobyčejným mistrovstvím. To, čeho nám nepraví o životě Alana Brecka, Secundra Dassa, Olally, Attwatera, více nás přitahuje než to, co nám o nich povídá. Umí vykouzlit osobnosti z temnot, které kolem nich utvořil.

Ale proč vypravování samo, vně komposice a přerývek mlčení, které jsou do ní vloženy, má onu zvláštní intenzitu, jež vám nedovoluje odložití některou knihu Stevensonovu, když jste ji vzali do ruky? Myslím, že tajemství této moci bylo postoupeno Daniělem de Foem Edgaru Poeovi a Stevensonovi, a že Karel Dickens měl jeho nějaké záblesky v *Two Ghost Stories*. Podstatně jest to upotřebení nejprostších a nejreálnějších pomůcek na nejsložitější a nejnejsoucnější náměty. — Nejpodrobnější vyprávění o zjevení Mrs. Veala, úzkostlivá zpráva o příhodě p. Valdemara, trpělivá analyza obludné schopnosti Dr. Jekylla, jsou nejzjevnějšími

ukázkami tohoto literárního postupu. Přelud reality rodí se z toho, že věci, jež nám předvádí, vidíme den jak den, že jsme jim zvyklí; mocnost dojmu z toho, že vztahy mezi těmito příbuznými věcmi jsou náhle změněny. Řekněte někomu, ať skříží ukazováček s prostředním a vložte kuličku mezi přečnávající konce skřížených prstů; ucítí kuličky dvě, a jeho překvapení bude mnohem větší, než když p. Robert-Houdin vyvede svítek nebo padesát metrů tkanic vysouká z klobouku, předem přistrojeného. To proto, že tento člověk zná dokonale své dva prsty a kuličku: nepochybuje tedy nikterak o skutečnosti toho, co zkouší. Ale vztahy jeho dojmů jsou změněny: tu jest právě vzrušen neobyčejným. V *The Journal of the Plague* nejsou nejjímavější zázračné jámy, vyhloubené na hřbitovech, ani nahromaděné mrtvoly, ani vrata, označená rudými kříži, ani sezvánění zakopávačův mrtvých, ani samotářské hrůzy prchajících, ani *the blazing star, of a faint dull, languid colour, and its motion very heavy, solemn, and slow*. Ale děs nad pomyšlení jest v tomto vypravování: sedlář, v hlubokém mlčení ulic, vstupuje do dvora poštovního domu. Jeden muž jest v koutě; druhý u okna; jiný ve dveřích úřadovny. Všichni

tři pohlízejí do prostřed dvoru na malou koženou peněženku se dvěma klíčky, jež u ní visí; žádný se neodvažuje dotknouti se jí. Posléze jeden z nich se rozhoduje, uchopí peněženku kleštěmi do ruda rozžhavenými a propáliv ji, vysypává obsah do věderce plného vody. *The money, as I remember, praví De Foe, was about thirteen shillings, and some smooth groats and brass farthings.* Hle, takový ubohý příběh z ulic — opuštěná peněženka — ale všechny okolnosti dějové jsou pozměněny, a hned hrůza moru nás obkličuje. Dvěma nejděsivějšími událostmi v literatuře jsou: objevení otisku neznámé nohy Robinsonem v písku jeho ostrova a ztrnutí Dr. Jekylla, poznávajícího při svém probuzení, že jeho vlastní ruka, položená na pokrývce jeho lože, zchlupatěla v ruku pana Hyda. Pocit tajemství v těchto dvou událostech jest nepřekonatelný. A přece nezdá se, že by nějaká psychická síla zasáhla: Ostrov Robinsonův jest neobydlen — nemělo by tedy býti zde otisku jiné nohy než jeho; doktor Jekyll nemá na konci ruky v přirozeném řádu věcí srstnaté ruky pana Hyda. Jsou to prosté *opposite* faktů.

Rád bych již přišel k tomu, co tato schopnost má zvláštního u Stevensonova. Neklamuli

se, jest úchvatnější, jímavější a kouzelnější u něho než u všech ostatních. Důvod toho zdá se mi býti v romantismu jeho realismu. Stejně možno napsati, že realismus Stevensonův jest dokonale irrealní, a že právě proto jest všemohoucí. Stevenson nikdy nepatřil na věci, než očima své obraznosti. Žádný člověk nemá tváře jako uzená kýta; zajiskření stříbrných knoflíků Alana Brecka, když skáče do lodice Davida Balfoura, jest na výsost pravdě nepodobno; napětí světelné a kouřové linie plamenů svící v souboji *Master of Ballantrae* nedokázalo by se v pokusné síni fyzikální; nikdy malomocenství nepodobalo se skvrně lišejníkové, již Keawe odkrývá na svém těle; uvěří kdo, že Cassilis, v *the Pavilion on the Links*, uviděl, jak zaleskl se v mužových zřítelnících jas luny, *though he was a good many yards distant?* Nemluvím nikterak o nějakém omylu, jež Stevenson sám uznal a jímž dává vykonati Alisonovi věc, již nelze v skutek uvést: „*She spied the sword, picked it up... and thrust it to the hilt into the frozen ground*“.

Ale do opravdy tady není omylů: to jsou obrazy silnější než obrazy skutečné. Našli jsme u mnohých spisovatelů moc sesílití skutečnost barvou slov; nevím, zda by se našly

někde obrazy, které bez přispění slov jsou násilnější než obrazy skutečné. To jsou obrazy romantické, protože jim určeno přidati ke skvělosti děje dekorací; jsou to obrazy irrealní, protože žádné lidské oko nebylo by schopno jich uviděti ve světě, který známe. A přece jsou, vlastně řečeno, kvintessencí reality.

Vskutku, co utkvívá v nás z Alan Brecka, z Keawea, z Thevenina Pensete, z Johna Silvera, toť onen kabátec se stříbrnými knoflíky, ona nepravidelná skvrna lišejníková, stigma malomocenství, ona lysá lebka s dvojím chomáčkem rudých vlasů, ona široká tvář jak blyštící se oblina sklenice. Není-liž tuto, čím se vrývají do naší paměti? co jim poskytuje onoho života umělého, jaký mají bytosti literární, toho života, který předčí tolik silou život, který vnímáme svýma očima tělesnýma, by oživoval osobnosti, které nás obkličují? Neboť záliba, potěšení a účast, které zakoušíme v ostatních, jest vznícena většinou jejich stupněm podobnosti s těmito bytostmi literárními, romantickým zbarvením, jímž se skvějí na venek. Naši vrstevníci žijí tím větší silou, nám se jeví tím více individualitami, čím je připínáme těsněji k těmto irrealním výtvorům dávných dob.

Tímto dechem literárním rozkvétají všechny naše dojmy do krásy. Žijeme zřídka s potěšením svým pravým životem. Pokoušíme se skoro vždy zemřítí jinou smrtí než svojí. Toť jakási heroická smlouva, která dodává skvělosti našim činům. Když Hamlet skáče do hrobu Ofeliina, tane mu na mysli jeho vlastní saga, a volá:

It is I, Hamlet the Dane!

A kolik se jich pyšnilo žítí životem Hamletovým, který chtěl žítí životem Hamleta Dánského. Vzpomeňte si na Peera Gynta, který nemůže žítí svým vlastním životem a který, vrátiv se do své země, starý a neznámý, vidí, jak prodávají dražbou příslušnosti jeho vlastní legendy. Měli bychom býti vděčni Stevensonovi, že rozšířil kruh těchto přátel irreálného. Ti, které nám dal, jsou stigmatizováni tak živě svým romantickým realismem, že nepřestřelíme, řekneme-li, že jsme jich nikdy nepotkali zde na zemi. Často vidíme Dona Quichotta, *de complexion recia, seco de carnes, enjuto de rostro*; nebo Bratra Jana des Entommeures (z Napalovačů), *vyšokého, hubeného, s ústy pěkně vykrojenými, nosem dobře slušícím*; nebo knížete Hala, *s a villainous trick of his eye and a*

foolisch hanging of his nether-lip; všechny rysy obličeje i těla, jež příroda pro nás vyhradila a jež nám ještě často ukáže. Obrazná hodnota vyplývá z volby a z barvy slov, přervy věty, z jich přizpůsobení osobě, kterou popisují, a tato umělecká kombinace jest tak zázračna, že tyto obecné a časté rysy vyznačují pro vždy Dona Quichotta, Bratra Jana, Knížete Hala: příslušejí jim, jen u nich budeme jich hledati.

Nic podobného u těch, které nám stvořil Stevenson. Nemůžeme ztvárniti nikoho k jejich obrazu, protože jest příliš živý a příliš zvláštní, nebo že jest upoután na kostým, spojen s hrou světla, s rekvizitami divadelními, možno říci. Vzpomínám si, že když se tady hrál kus Johna Forda, *'T is pity she's a whore*, mysleli jsme, že bude dobře nabodnouti na dýku Giovanniho pravé krvácející srdce. Při zkoušce herec vstoupil, mávaje na konci svého tulichu čerstvým srdcem beranním. Ztrnuli jsme. Za rampou na jevišti mezi dekoracemi nic se nepodobalo méně srdci než pravé srdce. Tento kus masa měl vzhled masa jatečného, zcela fialového. To nebylo nikterak krvácející srdce krásné Annabelly. I řekli jsme si tehdy, že když pravé srdce zdálo se falešné na jevišti, srdce fa-

lešné bude se zdáti pravým. Udělalo se srdce Annabellino z kousku rudého flanelu. Flanel byl vystřižnut do tvaru, jaký vidáme na svatých obrazích. Červeň byla skvělosti neporovnatelné, zcela rozdílná od barvy krve. Když jsme spatřili podruhé Giovanniho, jak se objevuje se svou dýkou, úzkostný mrazík všemi námi zachvěl, neboť právě tohle bylo bez jakékoliv pochyby krvavé srdce krásné Annabelly. Zdá mi se, že osobnosti Stevensonovy mají právě tento způsob irrealního realismu. Široká svítící tvář Longa Johna, bledá barva lebky Thevenina Penseta ulpívá v paměti našich očí právě mocí své irreality. Jsou to fantómy pravdy, hallucinující jako pravé fantómy. Připomeňte si mimochodem, že rysy Johna Silvera hallucinují Jima Hawkinse, a že François Villona straší vzezření Thevenina Penseta.

Pokusil jsem se ukázati až dosavad, kterak mohutnost Stevensonova a některých jiných vyplývá z protivy mezi obyčejným nástrojů a neobyčejným věcí vyznačované; kterak realismus nástrojů Stevensonových má zvláštní živoucnost; kterak tato živoucnost rodí se z irreality realismu Stevensonova. Rád bych šel ještě poněkud dále. Tyto irrealní obrazy Stevensonovy jsou essencí

jeho knih. Jako slévač modelů oblévá bronz kolem hliněného „jádra“, Stevenson oblévá svůj příběh kolem obrazu, který vytvořil. Věc jest velmi patrna v *The Sire de Malé-troits's Door*. Povídka není než pokus vysvětlení tohoto vidění: hrubé dubové dveře, jež jako by byly zapuštěny do zdi, povolí zádům muže, který se o ně opře, otevrou se tiše na namaštěných stěžejích a zavrou ho automaticky do neznámých temnot. A ještě dveře straší zprvu obraznost Stevensonovu na počátku *Dr. Jekyll and Mr. Hyde*. V *The Pavilion on the Links* jediným zájmem vypravování jestíť tajemství zavřeného pavil-lonu, osamělého uprostřed dýn, s bloudícími světly za zavřenými okennicemi. *The New Arabian Nights* jsou sestrojeny kolem obrazu mladého muže, který vstupuje v noci do vý-čepu se smetanovým dortem na míse. Tři části *Will o' the Mill* jsou podstatně sdělány z řady stříbřitých ryb, jež splývají po proudu řeky, z okna osvětleného do modré noci (*one little oblong patch of orange*) a z profilu vozu, *and above that a few black pine tops, like so many plumes*. Nebezpečí takového kompo-sičního procesu jest v tom, že vypravování nemá intensity obrazu. V *The Sire de Malé-troits's Door* vysvětlení jest velmi pod vi-

děním. Proč ty smetanové dorty v *Suicide Club*, Stevenson nám nepověděl. Tři části *Will o' the Mill* jsou právě na výši svých obrazů, jež zdají se tak býti pravými symboly. Posléze v románech *Kidnapped*, *Treasure Island*, *The Master of Ballantrae*, atd., vypravování jest nepopěrně výše než obraz, který přece byl jeho východiskem.

Teď tvůrce tolika vidění odpočívá na šťastném ostrově moří australských.

Ἐν νῆδοις μακαρῶν δὲ φάδιον εἶναι.

Běda! neuvidíme již nic s *his mind's eye*. Všechny krásné fantasmagorie, jichž byl ještě mocen, dřímají v úzkém hrobě polynejském, nedaleko jiskřivé třásně pěn: poslední imaginace, snad také irreální, života tichého a tragického. „*I do not see much chance of our meeting in the flesh*“, psal mi. Bylo to truchle pravdivo. Zůstává obklopen pro mne aureolou snu. A těchto několik stránek není než pokusem o předsevzaté vysvětlení snů, které ve mně vzbudily obrazy *Treasure Island* v zářící letní noci.

ROZHLEDY ZE ZTRACENÉ VARTY

Z dopisu příteleva:

15. února 1914.

„Minulý čtvrtek, 12. února, byl v Praze na Sionu sjezd kněží adorátorův, vedený dobře vám známým opatem Zavoralem, fedrovatelem umění p. Förstrova a podobných veličin malířských, hudebních i poetických. A vyžádali prý si od správy Národ. divadla, aby jim sehráli — Wagnerova „Parsifala“. Byl jsem náhodou toho dne v Praze — nevěděl jsem o ničem, nečtu novin, a vskutku táhlo mnoho kněží k Národ. divadlu. Patrně přímo se Sionu, kde se klaněli živému Bohu, do divadla, aby si vyslechli tu nejdřívejší *persifláž* Nejsvětější Svátosti oltářní. Byl prý tam i pan opat i — Jeho Emi-nencí. Tuším, že k tomu netřeba komentáře“.

VZOR POSLUŠNOSTI.

22. února 1914.

V kostele staroříšském čte se pastýřský list, v němž vybízí p. biskup brněnský své věřící, aby přispěli hojně na stavbu kostelů, jež založil v Brně a zejména na kostel nový, který právě zakládá; dary své aby odvedli p. faráři. Pan farář přečet celý list, řekne: „*Chtěl-li by kdo z vás něco věnovati, ať to dá na kostel náš, sami zde mnohého potřebujeme a nám na náš kostel nedá nikdo nic*“. Možno lépe p. biskupa sesměšniti, než takto celou jeho dlouhou řeč přečísti a pak naň udělati dlouhý nos? A zcela totéž prý vyhlásil p. děkan v Opatově, P. Frant. Miča, který vytrvale s kazatelny upomíná dlužníky Raifeisenky. A při tom vytýkají nám, že neposloucháme biskupa, když nemůžeme se podvoliti jeho schismatickým choutkám. Ale tak to souvisí: když biskup udělá se papežem, ať čeká, že každý jeho kněz bude *nejméně* biskupem.

NA VELKÝ PÁTEK VE STARÉ ŘÍŠI.

Nejdu ráno do kostela. Víím předem, jaká ohavnost spuštění tam bude místo velebných obřadů církevních, a nechci si kaziti tohoto dne. Po poledni jdu k Božímu hrobu. Před velebnou Svátostí stojí p. farář Štěpán Rajda a poopravuje jakési títerné lampičky, jaké si kupují chůvy po 50 h k nočnímu bdění. Stojí přímo na oltáříku před Velebnou Svátostí. Pak jako by nic chytí Ostensorium, tak jak stojí v jakémsi haveloku, a dává pod Nejsv.

Svátost korporále, jež mu kluk podává. Teprv když odchází, vidím, že tento pustý kněz ani pod pláštěm nemá rochety neb kleriky, ale že se opovažuje přistupovati k Velebné Svátosti a bráti ji do neumytých rukou v krátkém, šedivém, usmoléném kabátě, v jakých vídati kněží při výpomoci v zahradách, ve chlévech, v kuchyních a v čelednicích.

2. května 1914.

Mladičký studující poslal nedávno větší částku peněz a psal si jen o „Život Panny Marie“. Na moji otázku, čeho si přeje za ostatní peníze, odpovídá dnes:

„...Myslím, že *Život Panny Marie* nedá se zaplatiti. Až mi budete něco posílati, pošlete též složních lístků; přičiním se, zvláště o prázdninách, bych Vám aspoň poněkud pomohl. K tomu mně vybidlo Vaše pojednání „Co myslíte, přátelé?“

A posílá znovu dnes peníze.

Ale jak jest bolestno, ví-li člověk předem, že za rok za dvě léta toto prosté a čisté srdce bude zcela jistě a nenapravitelně zbříděno, nevytrhne-li ho Bůh ze školy, do níž chodí. Tam uchovati si zdraví naprosto není možno, jak už tolikrát jsme zjistili na těch, kteří též, ač si pevně umiňovali míti se na pozoru, zůstali tam. Ani Svátí nepomohou, tím méně pietistické vedení v biskupském konviktě. Nebude snad čísti Machara neb Zoly, bude možná i růženeček nositi ve vestě, ale života nepozná. — Oh, nezničíte ještě, ó svatí Andělé zhouby,

těch sídel zkázy, v nichž od mladosti duše systematicky se porušují na cosi nelidského? Nebo nemá zůstatí žádný živý z těch, kteří přece přirozeně tíhnou k Světlu?

„NAŠINEC“, 10. května 1914.

V úvodním provolání jakéhosi Cyrillo-metodějského tiskového spolku (jako by ještě nedosti hroznou pohanou svatých Cyrilla a Metoděje bylo t. zv. „Cyrillometodějské dědictví“, milionový fond vydávající mizerné knížky, a dokonce Cyrillometodějská ZÁLOŽNA!!!) vkládají se papeži Piovi X. do úst tato slova: „*Marně stavíme kostely, marně konáme missie, marně budujeme školy, zanedbáváme-li tisk*“. — Řekl-li to Sv. Otec, snad nemyslí tito ubožáci, že tím zástupce Boha mohl mysliti něco takového jako „Našinec“, „Hlas“, „Čech“, „Archa“, „Svatohost. hlasy“, „Kříž“, „Český Jinoch“ nebo vůbec co by mohli zploditi lidé jako ti, kteří napsali toto pitomé provolání, nebo kteří drží Tiskovou Ligu v Praze nebo kteří tvoří „Sdružení katol. intelligence“ nebo kteří s drem Kordačem žvaní na sjezdech v Praze?

Oh, marně a marně vy všichni se potíte a dřete, abyste něco zplodili. Marně stavíte kostely, marně budujete školy, marně konáte missie. *Nebude-li Hospodin stavěti domu, nadarmo pracují, kteříž stavějí jej*. A vy dobře víte, že Bůh nestaví vašich „katolických domů“, hampejzů, na které vy ve svém třeštění tisíce a miliony svatokrádežně vyhazujete.

A taktéž dobře cítíte, že pramálo má Bůh s těmi spoustami pobožných neřádů, jež denně vyřítují vaše tiskárny!

VZOR VYTRVALOSTI.

23. června 1914.

Pan katecheta z Bystrého u Poličky vrátil poslední číslo *Nova et vetera*. Napsal jsem mu, že slušno nejprve, by zaplatil za čísla dřívější, a připojil jsem skromnou otázku, jaké škváry jsou mu milejší než náš tisk. Odpovídá:

„Vaše *Nova et vetera* jsem si vůbec nepodržel. Nemohu Vám je proto vrátiti a *ponechám si i na dále škváry*, o nichž jste se zmíniti ráčil.

Lonský“.

MUČENÍ SVATÉHO VOJTĚCHA.

Důstojný pane.

28. června 1914.

Včera cestou do V. zastavil jsem se zase ve Vašem kostele, a vycházeje uviděl jsem u dveří stolek, na němž rozložena byla čísla časopisu „Sv. Vojtěch“ i neodolal jsem a vzal jsem si též číslo. Chtěl jsem je zaplatiti, s akkurátností, s jakou někteří platívají nám za naše knihy, uvrci totiž „příslušný obnos“ (jak jsem odhadl, 1 dvouhaléř) do přistojící pokladnice. Ale nenalezl jsem u sebe náhodou peněz, proto prosím Vás, zaplaťte tam za mne ten dvouhaléř, aby bylo vše v pořádku.

Za městem u lesíka hned jsem se dal do čtení a prohlédl číslo od začátku do konce, i hajzlík li-

stárny redakce. Píše se tam o Husovi — jako v každém čísle každých kněžských novin. Co pořád mají s tím Husem? Což nebyl i se svými spisy už před pěti sty lety od Církve Svaté odsouzen? Ale pěkné přiznání si tam píší: vytýkají stoupencům Husovým, že neznají ani Husových spisů, a že ze 2000 výtisků spisů Husových, vydaných Erbenem, *dobrá polovice jest v ruce katolických kněží a klášterů*. Tedy katoličtí kněží nejpilnějšími čtenáři kacírských mazlavin! Marně byste hledali na farách spisů Svatého Řehoře Velikého, Svatého Jeronýma, Cypriana, Sv. Athanasia neb Jana z Kříže. Mají tam Palackého, Havlíčka, Husa, Masaryka — Machara, vedle všelijakých kazatelských a školských příruček, kotrbovin a spoust novinářského smetí, ve kterém jejich duše jsou zaklety. Pak se divte zuboženosti kléru. Sám Masaryk říkával — a to je přece kapacita, ne? — že jest nebezpečno obírat se v mysli příliš odpůrci, neboť mimoděk vlastnosti odpůrcovy vsakují se v ducha člověka. A kněžstvo opravdu má v sobě ne-li bludy, jistě ducha všech těch vyvržených.

Co ostatně jest ve „Sv. Vojtěchu“, jsou přežvýkaniny chabých morálek a dogmatik. Čemu svatí Otcové ve svých knihách a Papežové ve svých listech a dogmatických konstitucích a Sněmové ve svých usnešeních učí v plné slávě a skvělosti, to tito omezení přežmoulené a oslizlé a odporné předkládají věřícím ve svých plátcích, a proměšují to svými původními pitomostmi. Proč třeba místo tlachání o primátě a hierarchii nepodají věřícím

— jako my svým přátelům — v pěkném překladu a v pěkném tisku konstituci Pia IX., *Pastor Aeternus*, v níž jasně, skvěle a dokonale učení toto vyjádřeno? nebo o Neposkvrněném Počítí neporovnatelně krásnou, inspirovanou bullu téhož svatého Papeže *Ineffabilis Deus*? A na objasnění jiných pravd a na potření bludů homilie a listy Svatých Otcův a Učitelů?

Takto ať sebe více se potí a mozoly a boule na mozku si uženou, nezmohou nic, nežli že svaté učení Církve zfrázuje a ohnuší, lásku a zápal k četbě opravdových svatých knih zničí a promrhají množství peněz, jež Církev má na jiné potřebnější věci než na tisk záchodových papírů. Záchodových proto, že se dávají leckde na záchod, jak jsem již viděl — a to v rodinách pobožných. A považte, že se tam přece tisknou Nejsvětější Jména! Již toto by mohlo býti pohnutkou těm dryáčníkům „Dobrého tisku“, aby netiskli věci posvátných na hadrech; a kdyby tiskli pečlivě, na dobrých papírech, už (snad!) šetrnost měla by je k tomu, aby netiskli šmahem kde co, ale jen věci ryzí, dokonalé, slavné, Boží.

Svatý biskup Vojtěch utíkal již tehdy, v 10. století, od svých kněží a věřících! Kdyby nyní bylo se mu naroditi, prosil by už v lůně matčině, aby mu Bůh nedal vyjítí na světlo denní v těchto zemích, neboť první vdechnutí nynějšího vzduchu by jej zadusilo.

Plátek, jenž se nehodně staví pod Jeho a Svatých Apoštolů Cyrilla a Metoděje patronát, i s jeho

„vrchnopastýřským schválením“ jako důstojný odpadek, házím do pece a tím končím tuto kapitolku o pobožném sviňstvu, kterou k své a Vaší nelibosti Vás častuji.

1. července 1914.

KOLÍSAJÍCÍMU MEZI KRISTEM A ZÁKONÍKY.

Příteli, často slýchám řeč podobnou Vaším dnešním steskům na zaměstnání nepříjemné a o polkání přežvýkanin školských. Zrovna včera psal mi též přítel, který přes svou inteligenci sedí — ač jsem ho varoval, jak to nebezpečno — na místě profesorském: „Lidé jsou mi čím dál nesnesitelnější a škola mi chutná jako vývratky“. Ale proč tam tedy k čertu lezete? Proč nechcete dle slova Jeremiášova *spraviti snahy své*? Myslíte, že nebudete z toho souzeni? že to, čím se po všechen čas zabýváte, čím se otupujete, čím przníte své duše, jest vedlejší? A zvláště Vy v t. zv. „právech“. Jistě přece pozorujete nesrovnatelný rozpor jistých zákonů světských, a to těch, jež jsou základem nynější konstituce, se zákony Církve, a víte že byly zákony ty Církvi zavrženy. Na události v Bosně vidíte, že za to se pyká a bude se pykati dále, neboť Bůh — nesmí povolit. Co platno žítí idyllický, zbožný, nevinný život, když srdce nijak nereaguje na nespravedlnosti, které řvou? Když se vším se kompromissuje a říká se „pokoje, pokoj“, ač není pokoje? Není věru radno pořád ve všem přehlížeti Princip, neboť střeťne se pak s ním člověk v tragické ironii .....

„Nakrmiti žebráka“ píšete o sobě, přeje si nových knih. Ale žebráci nedělají státních zkoušek. Žebráci, nevědí-li nebo nemohou-li nic lepšího, lehnou si klidně na čistou a krásnou tvář země, veselí se s ptactvem nebeským a liliemi polními nebo — pijí a jinak se vyrážejí. I toto jest záslužnější.

Tedy budme upřímní, předně sami k sobě a pak i k druhým.

Pozdravuje Vás se snažným přáním uviděti ve vás *muže*, ať již žebráka nebo pána, a spolubojovníka

Váš

A. L. S.

NOVĚ PŘÍCHOZÍMU.

3. července 1914.

Byl bych Vám nabídl i ostatní naše knihy, ale myslel jsem si, že je asi čtete v originále nebo že se o ně nehlásíte obávaje se těch „kazů“, které dle p. Procházky „šeredně hyzdí“ naše překlady. Jste však jediný, který na zprávu „Moderní Revue“ k nám přišel, (neboť objednávky knihkupecké házím do koše,) proto dovoluji, ať si aspoň s Vámi o tomto referátě pohovořím.

Že v starších překladech není čeština tak dobrá jako v pozdějších, k tomu se známe; a že v novějších tu a tam též chybička, víme. Nejsou to však nikterak překlady běžné. Pro nové vydání stačí tu a tam v korektuře škrtnouti pérem. Právě „Epopěji byzantskou“, o níž píše Moderní Revue, považuje p. Florian se „Spásou skrze Židy“ za své nejzdařilejší překlady. A jest to věru ubohé, nenašel-li pan kri-

tik šerednějších „kazů“ než dvě tři slovíčka, jež si snadno v knížce opraví každý sám. Takové „kazy“ objevují se ve všech knihách a sama *Moderní Revue* mívá vytištěno na obálce více oprav t. zv. chyb tiskových z jednoho nebo dvou vyšlých čísel, než dovedl ukázati p. T. A. v celém našem obsáhlém svazku. Rčení „dřepím nad knihami“, „náboženští současníci“ jsou prostě doslovné a jedině správné překlady; a jest nestydatost, mluví-li p. T. A. o nepřesnosti, když *nezná originálu*; ostatně zrovna tak píše o díle Schlumbergrově a chválí výši jeho stylu, již prý překladatel nedostoupil — a zatím svazků Schlumbergerových *ani neviděl*, sice byl by poznal, že historik měl při tak nesmírném úkolu jiné věci na péči než styl, že vzkřísiti chtěje zapadlou dobu, zaujat byl plně sbíráním, rozřídováním, oprašováním pracně vyhrabaných kamenů této velkolepé budovy a že výborný vědec nesnaží se býti umělcem stylovým. Všechnu moudrost o těchto věcech čerpal p. kritik z našeho orientačního lístku formátu 12 cm × 7¹/₂ cm, i s chybou, která se tam vloudila... a to jest vše, co „*Moderní Revue*“ uviděla v tomto překrásném, důležitém, jedinečném díle. A snad vůbec vše, co jest schopna říci na řadu našich knih, jí milosrdně, ač neprozřetelně, poskytnutých.

A kdo jest, prosím Vás, ten pan Patočka, ten druhý kritik, který ve svém jalovém, dlouhém, dýchavičném povídání o „Zoufalci“ překládá francouzské „*Anges de Noël*“ — místo „andělé vánoční“ — „*andělé Noelovi?*“ Věřte mi, s takovou

vážností a dobrou vůlí hodlal jsem přijmouti tyto „posudky“, že nemoha se hned vzpamatovati, popadl jsem Konkordanci Písem, nejpodrobnější Konkordanci vyd. Lethielleuxova, a hledal jsem dychtivě jméno proroka Noele, domnívaje se v té chvíli, že jsem již příliš literaturou uondán a že jsem mnohé z Písma zapomněl. Považte smích a hned v zápětí vztek, když se pozná, že člověk tak lehkověrně sedá na lep komediantských prťáků a vážně strojí se naslouchati jejich uličnickému popískávání. Celý ten posudek, jaké to blbé, žalostné potupné psaní, jaké to kritické čvaňhání a směšné kudličkářství!

P. Procházka pak bude pěkně seděti dále nad tím vším neochvějný jako ona modla Budhova v indické pagodě, již známý irský dobrodruh vyloupil jediné démantové oko, a která, jakoby přibodnuta v místech tejných, nedbajíc ztráty toho, čím jediné byla vzácna a pocty hodna, trůnila dále ve své božské nepohnutosti a trůniti bude až do definitivního ztrouchnivění. Kněží pak a zasněné kněžky její vykládati budou též nepohnutě dále, že démantového oka neztratil, že je pouze přimhouřil a zavřel — nejspíš jako znamení nějaké nové, možná poslední avatary pseudonymu...

Přejme toho nebešťanům ...

ANTONÍN LUDVÍK STRÍŽ.

RAPHAËL JACQUEMIN

RAPHAËL JACQUEMIN, Iconographie générale et méthodique du **Costume civil et militaire du IVe au XIXe siècle (315—1815)**.

Collection gravée à l'eau-forte d'après des documents authentiques & inédits par Raphaël Jacquemin, peintre. Paris, Gastinger, sans date (après 1881). 2 vol. in-fol., en cartons. Prix de l'ouvrage complet 450 fr. Comprenant 281 planches représentant 600 figures environ, coloriées.

Kroje vybrané pečlivě umělcem po národech a věcích. Kroje, totiž oděv, který se tvořival jako krásné dílo umělecké, a který s člověkem, krajem a okolím srůstával jako stromy, jako stavby, jako řeč, jako vše vpravdě *národní a individuální*. Módy a módy „krojů“, totiž padělky a maškarády internacionální buržoasie zde, chvála Bohu, zastoupeny nejsou. Oděvy, pestřící se v tomto kaleidoskopu umělecké a dělnické trpělivosti, nosily se s důstojností dobrého svědomí, a umělec sběratel, nespokojuje se methodou figurin museí a modních salonů a loutek výkladních skříní, na nichž, ztrnulých, oděv bývá jen navěšen, a jimiž oplývají jiné obrázkové snůšky kostymů, čerpá z pravých zřidel historických památníkův a křísí minulost na osobách, reprezentujících jednotlivé doby, snaže se bývalou malebnost kroje i zmíněnou důstojnost jeho svým uměním zachovati i oživit. Dobré dílo pro velké i malé. — J. F.

BONINUS MOMBRIUS

BONINUS MOMBRIUS: **SANCTUARIUM**

seu VITAE SANCTORUM. Novam hanc editionem curaverunt duo monachi solesmenses. 2 tom. Parisiis, apud Albertum Fontemoing, editorem, 1910. Imprimatur: † Fr. Paulus DELATTE, abbas S. Petri de Solesmis. Gr. 8° (19 cm × 27 cm). Tomus primus: Abundius — Gregorius Spoletanus. Pag. XLII—688. Tomus secundus: Hermes martyr — Zoe martyr. Pag. 836. Correctiones, Varias lectiones et notae, Index generalis.

Toto *Sanctuarium* vyšlo prvně v Miláně před r. 1480 a jest první tiskem vydanou sbírkou Životů Svatých. Boninus Mombritius, muž vysokého vzdělání, sám poeta a mistr umění řečnického, sebral nejstarší ryzí texty legend a nic neupravuje, neuhlazuje a nevysvětluje vydal je v pořádku abecedním, nejen věrně, ale úzkostlivě dle nalezených rukopisů, a zachoval tak leckteré vzácné legendy, jež jinak byly by pohřbeny. — Neméně pečlivě a věrně vedli si mnichové Solesmenští, kteří Mombritia znovu vydali; otiskli čistý jeho text, jen na konec svazků připojivše opravy a varianty s poukazy na legendy jinde vydané. — A. S.

GYMNASIUM

PÍSMO SVATÉ, II. KNIHA MACHABEJSKÁ, kap. IV., verš 12.—17.

„Nebo opovážil se [Jason] pod samým hradem ustavěti školu (v Septuagintě i latin. Vulgátě: *gymnasium*) a ty nejlepší mládence v hampejzích postaviti.¹ A nebylo to počátek, ale rozmnožení nějaké a prospěch pohanského a cizozemského obcování...; tak že již kněží nebyli pilni služeb oltářních, ale pohrdajíce chrámem a zanedbávajíce obětí pospíchali, aby účastni byli šermířství a obdarování jeho nepravého a cvičení s kotoučem: a čest otců za nic sobě pokládajíce, slávu řeckou za nejlepší soudili... Ale proti zákonu Božímu bezbožně činiti nebývá bez pomsty, a však to potomní čas ukáže.“

¹ Totiž do těch škol uváděti. (Poznámka České Bible Svatováclavské.)

RAIFFAISENKY

JOSEF FLORIAN: MELANCHOLIE RUKOU. („Studium“, svazek 27.) *Jistému lancknechtu v cizích službách:*

„... Raiffaisenky zastupují v dnešních dobách křesťanstva měšec Jidášův, arcí stupňovaný, nebo lépe řečeno měšec Jidášův v květu, přinesší „užitek mnohonásobný“, jehož provázek stahující, tam v dobách apoštolských nejspíš z koudelných motouzů, proměnil se za dva tisíce let v — železnou obruč (Reif-Eisen), aby se peníze nedávaly nikomu a by se půjčovaly jen bohatým!“

ROBERT LOUIS **STEVENSON**

Podivný případ dra. Jekylla a p. Hyda.

Napsal ROBERT LOUIS STEVENSON. Z angl. přeložil JOSEF BARTOŠ. Praha. Tiskem a nákladem J. Otty. Vyšlo jako číslo 133—134 Světové Knihovny za 40 hal., asi r. 1898 neb později. 4 strany předmluvy od Josefa Bartoše, náčrtek o životě a díle Stevensonově, 106 stran textu.

Byl to umělec hrdý, zamilovaný do stylu vášnivě... Stále jsa nemocen, plnil knihy ustavičným svátkem radostného života, v němž jakoby sám putoval s bezstarostností literárního dobrodruha, na nějž však patřil s bolestí vyhnanec. Hraje s muži a ženami jako dítě hraje s kaleidoskopem, používaje jich podle choutek a vesele jako barev, často jako symbolů. Podivuhodným uměním kouzelníka, jenž křísí nikoliv jen lidi, nýbrž i stíny zmizelé, probouzí jisté fantomy odstrašující a přece vábné, jež vskakují mezi prosté bytosti z masa a krve, přinášejíce s sebou nejneobyčejnější „větry nebes a výdechy pekla“. Nebo spíše, jak praví Beddoes, byl Stevenson „znaven tím, že byl pouze člověkem“. Také není žen v jeho knihách, aniž milenců, ale pouze vnařidlo skrytých pokladů a vášně dobrodružství.

ANDRÉ **GIDE**

Král Kandaules. Drama o třech dějstvích. Napsal ANDRÉ GIDE. Přeložil Arnošt Procházka. Vydala Kamilla Neumannová. V Praze 1914. „Knihy dobrých autorů“, svazek 111. Za 1 K 50 h. Formát 13¹/₂ cm × 22 cm, stran 70.

V králi Kandaulovi předveden typ duchů neschopných udržeti něco jen pro sebe, duchů jaksi veřejných, neschopných uchovati si tajemství. „Pánové (praví Kandaules), přísahám, že by mi bylo lhostejno, kdybych měl celou zemi, však nucen byl sám zůstat na zemi, neb kdyby toho nikdo nevěděl.“ S touto povahou kontrastuje idea vyslovená Nyssií, že „jistě štěstí spíše zabijem, než bychom mohli sdílet je“. V ději dramatu krásně podáno střetnutí toho pochybeného (a nyní jaksi obecného) kommunismu Kandaulova s pravdou Nyssiinou. Mužští typové této hry jsou pohané, a proto končí Kandaules v zkáze, Gyges v mrzkosti. Nyssia však, jejíhož srdce neovlád pohanský rozum a neporušila ho řecká filosofie, hárá absolutní, přirozenou a proto čistou vášni ženy zachovalé po Evě, i končí ve vznešené tragice, kterou dobře chápe Bůh.

CH. ROHAULT DE FLEURY

L'ÉVANGILE. *Études iconographiques et archéologiques* par CH. ROHAULT DE FLEURY, auteur du *Mémoire sur les Instruments de la Passion*. 2 tomes avec 100 planches. *Tours, Alfred Mame et Fils, éditeurs, MDCCCLXXIV, in 4°, 32 × 24 cm.*

Všechny památníky ikonografické, jako malby z katakomb, sloně, iluminované rukopisy, staré mosaiky, malby nástěnné i miniatury, ať na Východě nebo na Západě, od nejzazších dob Církve až do XII. století, poskytly slavnému archeologovi látky, by vyobrazením jich, jen v prostých obrysech, ale oživujícího dojmu, vysvětlil a ozářil Evangelia. (Antikvárně r. 1913 za 25—40 K; ale málo kdy se vyskytne na trhu knižním.)

AUGUSTE VILLIERS DE L'ISLE-ADAM

A. VILLIERS DE L'ISLE-ADAM, **Tribulat Bonhomet.** Paris, Tresse et Stock, 1887. Un volume in-18 de 286 pages pour le texte et la table, 6 pages pour le titre, le faux-titre et l'avis au lecteur paginé V-VI; enfin deux feuillets pour la dédicace „Aux chers indifférents“ et les Errata. Au verso du titre on lit: Il a été tiré à part 10 ex. sur Hollande et dix sur Japon, numérotés à la presse. — Epigraphe: *Je m' appelle légion.*

Toto původní vydání jest na knižním trhu velmi vzácné. Do češtiny přeložil JOSEF REJLEK; překlad vyšel ve sbírce „Knihy Dobrých Autorů“ r. 1912 v Praze.

Když čtenář z úvodních článků, zvláště z *Ubíječe Labuti*, pozná neuvěřitelný vkus a útlocit Tribulata Bonhometa, jenž neráčí chutnati (jako vážný znalec) leč *barvitosti* symbolických labutích hlasů, vokalisujících Smrt jako nějakou melodii... nebude se tolik diviti, proč náš milý doktor zdráhá se zjeviti nám hrůzu, již byl nedobrovolným svědkem. R.M.

ALFRED PARENT

ALFRED PARENT, **Očistec končí Rájem pozemským.**

„K povznesení úcty DOBRÉHO LOTRA... tuto thesi kněze Alfreda Parenta, missionáře apoštolského a spisovatele církevního, z franc. přeložil, s pomocí Boží a přátel studia nauk theologických vydal JOSEF FLORIAN“, léta Páně 1912, t. č. ve Velké u Strážnice na Moravě. Dřevoryty (4) vyzdobil JOSEF VÁCHAL. Úhledný svazček formátu 12 cm × 15 cm o 36 stranách. 350 výtisků, z nichž 50 na ručním papíře, po 72 haléřích.

These Parentova založena jest na tom, že Ráj pozemský nebyl zrušen, nýbrž toliko uzavřen Cherubíny a pro lidstvo odtud vypuzené učiněn nezjevným a nepřístupným. Tam přenešeni byli Henoch a Eliáš a snad i jiní vyvolení. Dle Alfreda Parenta jest Ráj pozemský místem odpočinku duší vycházejících z Očistce. Tam uvedena byla duše Lotrova, tam čekaly duše z pekel vysvobozené, než je Kristus vzal s sebou na nebesa. These Parentova není pouhým dohadem, opírá se o souhlas církevních Otcův a mystiků celé Tradice. Všechny dokumentů v tomto krátkém spisku nepodává, rozvíjí jen thesi samu a ukazuje postup duše, v mílosti zemřelé, místy očisty až k sídlům radosti. V době, kdy svět, vydaný v moc knížete temnot, utváří se v ohavný ráj buržoův, jest potřebí osvěžovati se vzpomínkami na Ráj pravý s nadějí, že země bude ohněm očištěna v Zemi novou a zase Ráj otevřen.

MARCEL SCHWOB

MARCEL SCHWOB, **Křižácká výprava dítek.**

S povolením autorovým přeložil JOSEF FLORIAN. Dřevoryty (11) vyzdobil JOSEF VÁCHAL. *Dobré Dílo*, svaz. 3., v září 1912, v Osvětimanech na Moravě. Formát 10 cm × 14 cm, str. 44. Tisk dvojbarevný. 350 výt., z nichž 50 na papíře ruč., po 85 h.

OBSAH: Zvěst Goliardova. — Zvěst Malomocného. — Zvěst Papeže Innocence III. — Zvěst tří děťátek. — Ze zápisků Františka Dlouholícího, písaře. — Zvěst Kalandárova. — Zvěst malé Allysy. — Zvěst Papeže Řehoře X.

Evropské vlády dnes až tak zapomněly na své nejnaléhavější poslání, vysvoboditi Boží Hrob z rukou moslemínských, že sjednávají pořád pro Turky *status quo*. Nechme tedy těch vůdců bez ducha a bez cíle, kteří nikdy nic nezmohou, a poněvadž není na zemi jiného určení než dobývati Jerusalema, přidružme se k této roztomilé výpravě Nevinátek, věduce, že jen s věrou těchto maličkých dojde se vítězství. Marcel Schwob, jenž ze starých kronik, které školským dějepiscům jsou hádankami nad všechen jejich tupý mozek, vykouzli tyto překrásné obrázky, velmi radostně naladí čtoucího k účasti na slávě těchto Božích bojovníků.

LEON BLOY

LEON BLOY: **KREV CHUDÉHO.** Přeložil a s pomocí přátel vydal JOSEF FLORIAN. V červnu 1911 v Staré Říši na Mor. Stran 258, form. 12 cm × 16 cm, tisk dvojbarevný. Vydáno 70 ex. na papíře ručním a 700 na bílém pevném, po 4 K.

MOTTO KNIHY: *Parvuli petierunt panem et non erat qui frangeret eis.* (Lkáni Jeremiášovo.) — *Někteří rozjímatelé pravili, že Ježíš zakoušel Potu Krvavého mnohokrát za svého dětství. (Otec Faber.)*

Žádný spisovatel, ani Arnošt Hello, který skvěle promluvil o lakomství, nepro-
nikl tak hluboko v tajemství peněz. Otcové církevní znamenitě zdůraznili Kri-
stovy nauky o bohatství, ale mluví o penězích jen porůznu, a ne v tak absolutní
jednotě a v důsledcích, jaké ukázal Leon Bloy. Ti, kteří peníze považují za bez-
cenné a mrhají jimi, i ti, kteří je ukládají, naleznou zde netušené, strašné na-
učení, co peníze jsou. „Peníze jsou Krev chudého“, praví již první slova této knihy,
a autor píše své dceři Veronice, již knihu věnuje: „Čtouc ji, budeš vzpomínati na
nekonečné množství srdcí, která trpí, na dítky Boží, které jsou zarmucovány, na
malíčky, kteří jsou rozdrčováni a kteří nemají hlasu, by si nařikali. Tvůj otec
pokusil se křičeti místo nich, shrnouti v jakémisi *Miserere* všechny útrapy těchto
žalostných.“

LEON BLOY

LEON BLOY: **Obviňuji se...** Z prvního vydání
francouzského přeložil JOSEF FLORIAN. *Studium*, svazek 26.
V Staré Říši na Mor., v červnu 1910. Svazek 164 stran formátu
12 cm × 16 cm, 700 ex., z nichž 50 na papíře ručním, po 2.50 K.
Věnováno Oktávu Mirbeauovi, slavnému opovrhovateli faleš-
ných umělců, falešných velikánův a falešných dobráků.

OBSAH: — Úvodní prohlášení. — Věnování. — Obviňuji se. — I. Blbec
Pyrenejský. — II. Poslední dětství. — Post-scriptum.

Obviňuje se autor této knihy, že „uveřejnil r. 1889 v Gil Blasu hloupý článek,
v němž zneuctil jméno Anteovo, dav je Emilu Zolovi“. I těm, kteří v Emilu
Zolovi nevidí umělce a obludy v něm nectí, jest četba tohoto skvělého pamfletu
užitečna a utěšující, neboť rozumí se, že spisovatel jako Leon Bloy ani když se
obírá duchem druhu Zolova, neschází pod úroveň své vznešenosti. Poznává se však
odsud, že rozhořčení proti tvorbě Zolově není pocitem banálním, ba že jest ho
příliš málo a že třeba jim znovu a znovu kypěti, zejména když Zola a jeho pří-
buzní mají pořád pevnou půdu v dnešní generaci.

LEON BLOY

LEON BLOY, **CHUDÁ ŽENA. SOUDOBA**
EPISODA. Z francouzského přeložil a s pomocí přátel Studia vydal JOSEF FLORIAN I. P. 1908 ve Staré Říši na Moravě. Tlustý svazek formátu 12·5 cm × 19 cm, I—II str. věnování, a 373 str. textu. 200 výtisků.

Epigraf: *Pro defunctis fratribus, propinquis, et benefactoribus.*
OBSAH: Věnování. — I. Trosky temnot. — II. Trosky světla.

Toto první vydání této knihy, která svou zvláštní krásou zmáhala a oněmovala i ty, kteří jinak jsou nepřístupni slovu Leona Bloy, jest rozebráno. Ale než aby se zbůhdarma doprávalo zisku knihkupcům, jimž někteří výtisky od nás vymámené prodali, přijímají se přihlášky na vydání nové, v překladě poopraveném, a sejde-li se jich jistý počet, vyjde kniha brzy znovu jako *Dobré dílo*, na což by jinak asi došlo až po vydání ostatních, netištěných dosud knih tohoto autora. — A. S.

JOSÉ SEVERIANO DE **REZENDE**

JOSÉ SEVERIANO DE REZENDE: **MŮJ FLOS**
SANCTORUM. Se svolením autorovým z portugalského přeložil ANTONÍN LUDVÍK STRÍŽ. Vy-

zdobil a upravil KAREL SCHWETZ. *Dobré dílo*, sv. 14. V květnu 1914, v Staré Říši na Moravě. — Svazek 352 stran, formátu 12 cm × 20 cm.

Na čtrnácti listech, jež knihu rozdělují — 12 s nadpisy měsíců a dva s nadpisy „Svatý Týden“ a „Intermezzo de Tempore“ — jsou originální oválové vignety s obrazem některého světce neb symbolu, v barvě zlaté, černé a zelené, a články uvedeny dvojbarevnými iniciálami, též původními. — Tištěno 350 ex. na silném ručním papíře a 15 ex. na pravém silném japonu. Výtisk v obálce s ornamentem zlatě raženým na hřbetě a vignetou na přední straně, za 12 K. Ruční vazba od Ant. Malíka v plátně, pergamenu, kůži, s týmž zlatým ražením, za 2·50, 5, 8 K.

Miniatury Svatých, napsané knězem umělcem, v ryzím duchu katolickém, věrně dle Tradice církevní, ale v novém pojetí, stylem básnickým a v svěžích barvách. Ke krásným textům druží se krásná výzdoba, i jest tento exotický KVĚT, původem z Brázi-
lie, vzácným zjevem na českém literárním a uměleckém úhoru.

NOVA ET VETERA

pořádá a s pomocí Božia přátel Studia ve lhútách 7 nedělních vydává

ANTONÍN LUDVÍK STRÍŽ
v STARÉ ŘÍŠI na MORAVĚ.

Tiskem Kryla a Scottiho v Novém
Jičíně na Moravě.

K 1.50.